

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Suzana Kogovšek
Mentor: doc.dr. Marjan Smrke
Somentor: doc. dr. Samo Uhan

KO PESEM ZVONOV DVIGA PRAH

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2005

Pričujoče diplomsko delo zagotovo ne bi zasedalo te oblike brez koristnih nasvetov in spodbud mentorja in somentorja.

Hvala Kristjan in Nina za tehnično pomoč, brez tega ne bi šlo.

In seveda vama, mama in tata, za tople juhice v zimskih dneh, vso ljubezen, potrpljenje in ponos. Hvala!

KAZALO

1.UVOD.....	3
1.1. Hipoteze.....	5
1.2. Metode raziskovanja.....	5
1.3. Problemi in različni zapleti.....	6
2. POJEM ZVONA.....	7
2.1. Zvon, zvok in zven.....	7
2.2. Zvon kot simbol.....	8
2.3. Pomen zvona v različnih religijah.....	10
3.RAZUMEVANJE ZVONA V RAZLIČNIH TEORIJAH.....	11
3.1. Fenomenološko- sociološka perspektiva.....	11
3.1.1. Človek in njegov svet pomenov.....	11
3.1.2. Religiozno doživetje.....	12
3.1.3. Materialna razsežnost religije.....	13
3.2. Simbolna perspektiva.....	14
3.3. Antropološka perspektiva.....	16
4. RAZVOJ IN RAZUMEVANJE ZVONOV SKOZI ZGODOVINO.....	18
5. POMEN ZVONOV Z VIDIKA RIMOKATOLIŠKE CERKVE.....	23
5.1.Zvonovi v »božji službi«.....	23
5.2. Cerkevna in ljudska oblika religioznosti.....	24
5.3. Pomen zvonjenja zvonov.....	26
6. HRUP.....	27
6.1. Zvok kot hrup.....	28
6.2. Vplivi hrupa na ljudi.....	29
6.3. Obravnave hrupa v slovenski zakonodaji.....	30
6.4. Cerkveni zvonovi kot povzročitelji zvočnega hrupa.....	31
7. ANALIZA.....	33
7.1. Teoretična izhodišča.....	33
7.1.1. Religioznost med Slovenci.....	33
7.1.2. Meritev glasnosti koprskih zvonov.....	34
7.2. Potek raziskave.....	35

7.2.1. Sestava vprašalnika.....	35
7.2.2. Določanje območja raziskave in izbira vzorca.....	36
7.3. Analiza podatkov.....	37
7.4. Interpretacija podatkov.....	44
8. ZAKLJUČEK.....	47
9. LITERATURA.....	50
9.1. Samostojne publikacije.....	50
9.2. Članki in raziskave.....	54
9.3. Medmrežje.....	54
10. PRILOGE.....	55

1. UVOD

»Ko sem leta oseminsedemdeset nastopil službo dramaturga v Viba filmu v Ljubljani, so mi najprej pokazali filmski studio pod mogočnim zvonikom v nekdanji cerkvi svetega Jožefa, takoj zatem pa so mi povedali naslednjo anekdoto najbrž samo vic, ki je takrat krožil po Vibinih pisarnah v nekdanjem jezuitskem samostanu. Pride na Vibo delegacija filmarjev iz neke neuvrščene države, razkažejo jim filmski studio, potem pa jih dobri gostitelji peljejo še na izlet po Dolenjski. In eden od gostov navdušeno reče: Koliko imate vi filmskih studiov! Na vsakem gričku enega.« (Drago Jančar, Sobotna priloga, Delo 10. Januar 2004).

Pravijo, da kraje v veliki meri zaznamujejo ljudje, njih običaji in življenje. Da si lahko človek mesta, naselja, vasi zapomne ne samo glede na to kar vidi, temveč glede na vonj in zvok, ki ga ta kraj nosi, vsrkava in hkrati oddaja. Včasih se mi zdi, da ob istem času vse slovenske kraje zaznamuje isti zvok. Zvok, ki hkrati poje, opozarja, opominja, ki kaže na cikličnost in kontinuiteto. Isti zvok, ki mi ob vsakodnevnem poslušanju, ni dopuščal da bi pozabila na nedokončano študijsko obveznost-diplomsko nalogo.

Zvon štejemo med najstarejše glasbene instrumente. V različnih velikostih in oblikah je zavzemal različne funkcije in stopnje pomembnosti v človeški zgodovini. Prvotno nalogo uravnavanja časa, je zamenjalo nešteto drugih, kompleksnejših, včasih očem skritih. Postal je tudi religijski objekt in hkrati zavzel različne simbolne oblike. Skozi njegovo zvonjenje so se začeli pretakati signali, sporočila, tudi ideje in namigi. Zvon različnih oblik in velikosti je tako danes človekov vsakdanji spremljevalec.

Na tej točki pa moram opozoriti, da se je moje zanimanje usmerilo predvsem v cerkvene zvonove. Zvonove kot religijske objekte, ki jih ljudje sprejmemo ali ne sprejemamo, ljubimo ali sovražimo, poslušamo ali preziramo, skratka tisti, ki povzročajo pri posameznikih različne občutke. To so lahko občutki veselja, strahospoštovanja, žalosti ali celo jeze. Bistvo religioznega objekta je, da torej na kakršenkoli način vpliva na človeka in se tako manifestira v obliki religioznega doživetja. In ne želim izpustiti mnenja oziroma prepričanja, da ima zvon kot religiozni objekt prav posebno poslanstvo.

»Religiozno doživetje je doživetje tuje moči, »povsem drugega«, ki poseže v življenje. Človekova reakcija na to je presenečenje in končno vera« (M. Kerševan, 1975; 81). Omenila sem že, da zvonovi zavzemajo različne simbolne pomene. Te ne omogoča le njihov zvok, temveč tudi njih oblika in nenazadnje fizični položaj.

Zanimivo, ko človek stoji pod zvonikom in posluša »pesem zvonov«, se njegov pogled nehote obrne proti nebu. In čisto navaden, morda refleksni gib človeka, ki želi videti izvor določenega zvoka, se lahko sprevrže v simbolno dejanje. Dejanje navadnega smrtnika, ki zre v višave, v nek drug svet, v nekaj kar se nahaja visoko nad njim in česar enostavno ne more doseči.

Povod, ki me je pripeljal do tega naslova bi težko opisala. Po vsej verjetnosti so mojo pozornost pritegnili predvsem koprski zvonovi. Ti so me marsikdaj prisilili v tišino, saj se je njihov zvok popolnoma polastil zvočnega prostora, ki me je obdajal. In ne samo prostora, tudi mene same. Vedno znova in vedno bolj. Posledica ki je sledila je bila, da sem znotraj tega konteksta postala oseba brez občutkov, v misli pa se mi je občasno in nato vedno pogosteje prikadel sum o neki načrti manipulaciji preko nenehnega opozarjanja. In zadevi sem se poskušala podrobneje posvetiti.

Skozi diplomsko nalogo sem tako poskušala prikazati različne uporabe in razumevanja zvonov skozi čas in znotraj različnih kontekstov. Skozi branja sem spoznavala razvoj in pomen zvonov, simbolizem, ki jih obdaja in različna razumevanja. Obenem pa me je zanimalo tudi kako ljudje dojemamo in sprejemamo ali ne sprejemamo zvonjenje zvonov.

Sledeča diplomatska naloga je sestavljena iz osmih delov. Prvi del zavzema seveda uvod, v katerem želim bralcu predstaviti sam namen in željo po obravnavani temi, hipoteze, ki sem jih postavila na začetku raziskave, ustrezne metode, ki sem uporabila, ter neizogibno tudi težave, s katerimi sem se soočila, ter bolj ali manj uspešno prebrodila. Sledi drugi del v katerem bralca poskusim seznaniti z osnovnimi pojmi, ki zadevajo sam zvon kot fizični objekt, ter njegovo simbolno plat, znotraj katere prav tako zavzema vrsto pomenov, ki jih ne gre zanemariti. Ob koncu sem te pomene na kratko uvrstila še znotraj različnih religij. V tretjem delu sem se lotila teoretične obravnave. Razumevanje tega zanimivega objekta, sem najprej obravnavala preko fenomenološko-sociološke perspektive, ki razlaga predvsem pomen religioznega objekta in doživetja za vernika oziroma posameznike v družbi. Naprej je sledila simbolna perspektiva in nazadnje še zelo pomembna antropološka perspektiva, znotraj katere sem poskušala razložiti funkcije zvočnih signalov v družbi. V četrtem poglavju, bom bralca popeljala skozi kratek zgodovinski razvoj zvonov in njihovega pomena. Morda se bo marsikomu to poglavje zdelo pomanjkljivo, toda želim poudariti, da se moje zanimanje ni ustavilo na samem zgodovinskem proučevanju zvonov, temveč se je osredotočilo na njihov sedanj vpliv in njih razumevanje, kot

orodje v rokah Rimokatoliške Cerkve. Menim pa, da je to poglavje nujno za nadaljno razlago in tudi razumevanje. Velik pomen pripisujem petemu poglavju, kjer sem obravnavala pomen zvonov znotraj Rimokatoliške Cerkve. Ta vpogled se mi zdi odločujoč, saj se ne dotika le preteklih razumevanj, ampak tudi sedanje situacije. Šesto poglavje obravnava zvočni hrup, njegove hipotetične posledice na človeka, ter ureditev tovrstne tematike znotraj slovenske zakonodaje. Metodološki del diplomske naloge zavzema sedmo poglavje. Tu sem poskušala potrditi ali ovreči na začetku predstavljene hipoteze preko terensko izvedene ankete in tako ugotoviti konkretno stanje znotraj določenega okolja. V zadnjem, osmem poglavju, pa sem poskušala nekako ovrednotiti in pretehtati ugotovljeno in svoje misli skleniti v tako imenovan zaključek.

1.1. Hipoteze

V diplomski nalogi sem s pomočjo izvedene ankete na terenu poskušala predvsem identificirati občutke posameznikov ob zvoku, ki ga zvonovi proizvajajo. Menim, da zvok zvonov proizvaja zvočni hrup. Na osnovi tega, sem v sledečih hipotezah zatrdila da:

HIPOTEZA 1: Posamezniki, ki so fizično bližje zvoniku, so bolj občutljivi na zvonjenje zvonov, ne glede na njihovo versko (ne)pripadnost.

HIPOTEZA 2: Ženske se manj pritožujejo nad zvonjenjem zvonov.

Želela sem torej dokazati, da so zvonovi velik hrupni dejavnik, ki vplivajo tudi na vernike. Tam, kjer jih ni moč slišati, so moteči predvsem zaradi zavedanja njihovega obstoja in s tem prenašanja cerkvene ideologije.

1.2. Metode raziskovanja

Za pridobivanje podatkov, sem uporabila metodo kvantitativnega raziskovanja in sicer anketiranje s pomočjo strukturiranega vprašalnika. Raziskavo sem omejila na ožje območje koprške občine. Tako sem območje razdelila v dva kroga oziroma polkroga-oblika katero mesto Koper in okolica nosita. Prvi krog je zavzemal mestno jedro,

drugi pa bližnjo okolico. Uporabila sem kvotni slučajni vzorec, kar pomeni, da sem znotraj vsakega kroga naključno izbrala 25 posameznikov in jih anketirala. Vprašalnik je vseboval 16 vprašanj zaprtega tipa.

1.3. Problemi in različni zapleti

Že na samem začetku sem se zavedala, da so možne težave neizogibne. Kljub temu prepričanju, pa sem nemalokrat ostala odprtih ust in vroče krvi. Marsikdaj sem skorajda obupala nad pomanjkljivostjo literature. Istočasno pa moram potrditi prijaznost, naklonjenost in prizadevanje različnih knjižnic in knjigarn. Predvsem se mi zdi pohvale vredna razpoložljivost socialno- politične knjižnice na Univerzi v Trstu (Universita degli Studi di Trieste), kjer je kljub tujemu državljanstvu in nepripadnosti omenjeni Univerzi, izposoja knjig brezplačna in povsem sprejemljiva. Težave pa so nastopile, ko sem zasledila opravljeno raziskavo v Mestni Občini Ljubljana z naslovom: Problematika impulznega hrupa v Sloveniji: impulzni hrup v MOL, meritve jakosti zvoka pri zvonjenju cerkvenih zvonov, izvedena s strani Mirka Čudine. Zaradi zanimivega naslova od katerega sem si veliko obetala, sem pri iskanju vztrajala, kljub temu, da je računalniški izpis naslova z rdečo nakazoval na nedostopnost izvoda. Na MOL- u so mi vztrajno zatrjevali, da tovrstna raziskava ni bila nikoli ne naročena ne izvedena, vsaj po njihovi vednosti ne, če pa je že obstajala, je danes zagotovo ni več. Ob kontaktiranju samega raziskovalca, sem dobila le prijazno pojasnilo o zavezanosti do varovanja pridobljenih podatkov v prid naročnika, v tem primeru Mestne Občine Ljubljana (MOL). Kako je torej mogoče, da je raziskava, ki naj bi bila javna, povsem nedostopna? In zakaj? Veliko je vprašanj, ki sem si jih ob tem postavljala; dejstvo je da do raziskave nisem prišla in je tako tudi nisem mogla pregledati. Na težave sem naletela tudi pri izvajanju ankete, predvsem zaradi neutemeljenega strahu starejših ljudi, nejevolje ob postavljanju vprašanj o Cerkvi. Marsikoga sem nehote postavila v vidno neugoden položaj. Na lastno žalost sem opazila veliko prisotnost strahu pred kritiko Cerkve in njenega vpliva. In zazdelo se mi je, da sem marsikdaj v mirnem domu s svojimi vprašanji dvigala prah.

2. POJEM ZVONA

Na prvi pogled, bi lahko zvon obravnavala kot čisto navadni kovinski objekt, ki ob različnih tresljajih proizvaja zvoke. V tej moji interpretaciji ne bi bilo nič napačnega, bi pa nedvomno le-ta bila zelo, zelo pomanjkljiva. Dejstvo je, da vsak objekt nosi določen pomen glede na svojo obliko, barvo, prostor kjer se nahaja ali glede na subjekt, ki ga poseduje. V prvotni, izjemno plehki interpretaciji bi tako zanemarila tudi pomen zvoka, ki ga ta objekt oddaja, ter nenazadnje sam družbeno-kulturni kontekst znotraj katerega se nahaja. Različna razumevanja se namreč ne razlikujejo le v posamičnih družbah, temveč celo med različnimi posamezniki. Sedaj se dana razčlenitev izkaže kot šopek različnih, ne zanemarljivih pomenov.

2.1. Zvon, zvok in zven

V vsakem trenutku svojega bivanja je človek v okolju, ki ga obdaja obkrožen z nešteti šumi, zvoki, slikami... V zaznavanju je tako zelo selektiven, v izogib kaosu seveda. Ponekod sem zasledila, da človek izloči ali sprejme samo tiste zaznave, katere želi. Jaz pa vseeno trdim, da ljudje opazimo tisto, kar pritegne našo pozornost, bodisi zaradi videza, prijetnega ali celo neprijetnega zvoka, vonja... Ravno to dejstvo pripomore k manipulaciji s človekovimi čustvi, oziroma jo dopušča. Menim namreč, da ima glasba to neverjetno moč, da igra na čustva posameznika. Jih narekuje in proizvaja, obenem pa še dodatno krepi. Posledica tega bi lahko bila, da oseba z igranjem na določen instrument, hkrati igra na čustva poslušalca. Torej dirigent orkestru dejansko ne narekuje kako naj igra, temveč se posredno igra z razpoloženjem poslušalcev. Pri tem pa ne narekuje le intenzivnosti in barve čustvovanja, temveč tudi njegov takt. Iz tega lahko izpeljem, da so instrumenti v določenem družbeno-kulturnem kontekstu orodje za manipulacijo poslušalcev. S tem pa seveda ne želim razvrednotiti pomena glasbe v posameznikovem življenju.

Med najstarejše instrumente spada tudi zvon.

»Zvon je iz kovine oblikovano, čaši podobno glasbilo z zvonečim spodnjim robom, ki ga zbuja k zvenenju v notranjosti nameščen gibljiv kembelj« (J. Jenko, 1989; 236).

Njegov zvok tako opozarja nase preko prodornega zvena, ki ga proizvaja in kateri se lahko širi zelo daleč naokoli. Ob tem moram opozoriti na razliko med zvokom in zvenom.

»Pri zvenu razlikujem poleg višine in jakosti še tretjo, le zanj značilno lastnost: barvenost. Zven je obarvani ton. Med dobre sevalnike zvoka uvrščamo zvonove« (J. Jenko, 1989; 234).

Zveni torej omogočajo večje doživljanje posameznih zvokov in tako igrajo na naša čustva, obujajo spomine in prebujajo domišljijo. Poleg svojega barvitnega zvoka, zvonovi nosijo tudi različne simbolne pomene. Menim, da je zvon skozi zgodovino postal več kot le kovinski instrument z daleč segajočim zvenom.

2.2. Zvon kot simbol

Simbol naj bi prvotno ponazarjal na predmet razdeljen na dva razbita koščka, ki sodita skupaj. Dejansko dva dela tvorita celoto oziroma omogočata in pripomoreta k temu, da ima ta celota smisel. V preteklosti se je pojem simbola uporabljal predvsem za določene predmete ali stvari, ki so jih ljudje posedovali. Te so nato prelomili na dva dela, en del obdržali, drugega pa podarili najpogosteje ljubljene osebi, s katero so se razhajali. Ta del predmeta je nato služil za razpoznavanje ob ponovnem snidenju (glej A. Rosenberg, 1987).

Prvotni pomen se pogosto uporablja tudi danes. Zaljubljenec na primer podari partnerju obesek, ki ponazarja eno polovico zlomljenega srca, drugo pa obdrži zase. S tem želi nakazati na pripadnost določeni osebi, s katero tvori celoto. Včasih je to seveda nosilo povsem izrazitejši pomen, saj so tako ljudje ugotavljali in potrjevali svojo povezanost.

»Danes ima vsak simbol dve obvezni sestavini: Vidno zunanost in prikrito resničnost« (A. Rosenberg, 1987; 11). Zunanost zaznamuje nek objektivni opis predmeta oziroma objekta, prikriti del pa nosi nešteto pomenov. Ti so lahko zelo razširjeni in skoraj splošno znani, lahko pa se vežejo in najpogosteje je tako, le na določen krog posameznikov. Lahko trdim torej, da ni predmeta, ki ne bi imel neke simbolne vrednosti vsaj za enega posameznika. To je namreč način s katerim si ljudje osmišljamo svet, ki nas obdaja. Simboli delujejo v tesni povezavi s čustvi. Predmet ali objekt, ki nosi neko simbolno vrednost, je izrazito čustveno obarvan.

Tudi zvon zaznamujejo različni simbolni pomeni. Menim, da se simbolika zvona veže predvsem na dve komponenti. To sta zvok, ki ga zvon proizvaja in višina, kamor je zvon postavljen. Znotraj določenih razumevanj nosi simbolni pomen tudi njegova oblika. Kot sem že skušala prikazati, je zvok zelo pomemben za človekovo dožemanje okolja in proizvodjanju čustev ob dogodkih, ki se znotraj tega vršijo.

»V Indiji zvon simbolizira sluh in tisto, kar ta sprejema, se pravi zvok, ki je izraz vibracije, to je nihanje telesa in tresenja glasu« (J. Jenko, 1989; 243).

Velikokrat je zvonjenje zvonov razumljeno kot božji glas, glas ki sporoča. Ta lahko opozarja na dejanske dogodke ali pa igra na struno vesti posameznika, ter ga tako opominja. Zvok zvonjenja, naj bi nas tako povezoval z nedosegljivim, nadnaravnim svetom, udarjal na naše srce in dušo. Simbolika postane popolna, ko dodamo še fizično višino, na katero je zvon postavljen. Nahaja se namreč na najvišjih možnih pozicijah, višje od same cerkvene stavbe, kot bi se želel dotakniti neba, hkrati pa ga težek zvonik trdno drži na tleh.

Predvsem pa je visoko na človekom. V različnih religijah, to oblikuje različna, včasih celo absurdna razumevanja. Simbolno, naj bi zvon tako povezoval zemljo in nebo, svet ljudi in »svet duš«. Zvok zvona naj bi izražal kreativnost moči, ter ponazarjal vse objekte, ki »zavisijo« med nebese in zemljo. Gibanje zvona in kemblja znotraj njega, simbolizira gibanje elementov. Njegovo nihanje iz ene na drugo stran, pa naj bi ponazarjalo razpon med ekstremnimi silami nasprotij; dobrim in zlim, ter minljivostjo in večnostjo (glej A. T. Cummings, 2003). Simbolno se tako zvon giblje, ter hkrati povezuje nasprotja in nezdružljivo.

»Zvončki, ki visijo in se obračajo v vetru, simbolizirajo sladko melodijo raja« (A. T. Cummings, 2003; 185).

Naj dodam, da je tovrsten pogled religijsko obarvan in v obliki simbolne interpretacije izvrsten material za manipulacijo nad vernikom.

2.3. Pomen zvona v različnih religijah

V različnih religijah je pomen zvona povezan predvsem s samim zvokom, učinki pa se širijo tudi na področje magije. Ker se zvok zvonov v vzhodnih družbah veže na človekove vibracije, je ta stalni spremljevalec različnih meditacij in molitev. Tudi znotraj različnih kultur in religij so se oblikovali in uveljavili simbolni pomeni samega zvona in zvoka, ki ga ta oddaja.

V islamu odkriva zvonjenje zvonov razodetje korana in presega časovno pogojenost. V budizmu se tovrsten zvok primerja z zvokom zlatega zvona. Zvok zvončkov obešenih na strehah pagod opozarja in opominja na postavo budistične vere. Tu ima zvok zvonov moč notranjega očiščenja in preganjanja zlih duhov ali opozarjanja njih bližine... V določenih primerih zvonovi varujejo pred vsem zlim in raznimi boleznimi. Na Kitajskem se zvok zvona navezuje z zvokom groma. Je pa hkrati kraljevska muzika in kriterij vesoljne harmonije. Znotraj te primerjave pa je zvon tudi simbol ženskih vrlin. Kaže na prepad med človekom in nebosi, ter na moč, spoštovanje, boj... Poseben simbolizem nosi tudi tibetanski zvon. Ločuje in ponazarja vidni svet v nasprotju s svetom prividov in slutenj. Tibetanski zvon narekuje tudi spolno ločenost. Skupno pri vseh religijah pa je, da zvon simbolizira vse, kar se nahaja med zemljo in nebom in tako omogoča komunikacijo med dvema svetovoma: življenjem in dušo. V različnih religijah, simbolno gledano, zvon omogoča tudi dostop do podzemnega sveta; lahko prikliče angele ali budi mrtve (glej J. Chevalier, A. Gheerbrant, 1987).

V hinduizmu simbolizira čast in status, izraža pa tudi deviškost, na nek način določeno popolnost. Ravno tako v grško-rimski kulturi zvon označuje popolnost, vzvišenost, čistost, ki se izgubi s poroko. Nenazadnje tudi v krščanstvu nosi zvon simbolne pomene, preko katerih želi nakazati na prisotnost boga v družbi (glej A. T. Cummings, 2003).

3. RAZUMEVANJE ZVONA V RAZLIČNIH TEORIJAH

3.1. FENOMENOLOŠKO-SOCIOLOŠKA PERSPEKTIVA

3.1.1. Človek in njegov svet pomenov

»Sociološka fenomenologija izhaja iz opazanja, da obstaja notranje- subjektivni svet, v katerem ljudje ustvarjajo smiselne pomeni. Ti pomeni nastajajo v družbeni interakciji« (M. Smrke, 2000; 32).

Neizogibno je človek del družbe. V njej deluje, nanjo vpliva in jo posledično spreminja. Družba je tako človekov proizvod, kljub temu, da se v njej rodi in jo ob tem sprejema kot nekaj danega, ter od samega sebe popolnoma neodvisnega. V različnih družbeno - kulturnih kontekstih, smo si ljudje ustvarili nek bolj ali manj urejen svet pomenov. Poudarjam, da njegova (ne)smiselnost varira glede na različna okolja in čase.

»Po Bergerju je družba dialektični pojav, ki je hkrati (lasten) družbeni proizvod («konstrukt«, Berger, Luckmann, 1966) in »objektivna«, zunanja realnost, ki povratno deluje na svoje človeške ustvarjalce« (M. Smrke, 2000; 32).

Ljudje na družbo vplivamo že s tem ko smo del nje, ko obstajamo. Istočasno pa tudi živimo in ob tem prehajamo iz ene družbene situacije v drugo, pridobivamo izkušnje. Menim, da se nobeden dogodek v družbi na makro ravni ne izgubi. Vsak dogodek daje svoj prispevek k nenehnemu spreminjanju. Na ravni posameznika poteka seveda vse precej selektivno. Ta se rodi v določeni družbi in v procesu socializacije sprejme nek niz pravil in hkrati tudi razumevanj in pomenov. P. Berger ta t.i. okvir prepričanj in razumevanj imenuje nomos. Ta naj bi služil za večjo urejenost in lažje bivanje znotraj družbe in se širil s procesom nomizacije (glej M. Smrke, 2000).

»Gledano z vidika družbe je nomos otok smisla, ki je bil iztrgan oceanu brezpomenskosti, brezsmiselnosti- anomije (M. Smrke, 2000; 32).

Posameznik se torej rodi v svet, ki ima že zarisane določene okvirje, kontekst znotraj teh pa se nenehno spreminja. Iz tega sledi, da posameznik ni le neaktiven sprejemnik, temveč nenehno navzoč akter. S svojimi vsakodnevnimi izkušnjami spreminja

različne pomene in torej družbo samo. Če naredim korak dalje in omenjeno navežem na same zvonove, je pomembno vedeti, da so se funkcije in pomeni le-teh v času spreminjali, nadgrajevali. Iz morda čisto vsakdanjih funkcij, ki so jih včasih imeli, so skozi čas, ko so postali tudi pomembni elementi znotraj določenih institucij zavzeli še mnogo drugih pomenov, porodili mnoge občutke. Bistvo, okvir je seveda še vedno isti in se veže na prvotne značilnosti, v tem primeru uravnavanje časa in razno opozarjanje, prostor znotraj tega pa se je »razcvetel«, z vsakodnevnimi spremembami. Nesmiseln je torej poskus trditve, da nomos ni človekov proizvod, temveč da ga le-ta samo sprejema.

Tovrstne trditve dosegajo vrhunec v religiji. Ta namreč trdi, da so pravila in moč le-teh postavljena s strani nadnaravnega in nam nedosegljivega bitja. Ta nam potemtakem narekuje kakšni so dejanski pomeni in kakšna morajo in so pravilna razumevanja za pravilno in kvalitetno življenje. Na ravni religije, naj bi torej ravno iz teh razlogov potekala najizrazitejša človekova alienacija. Človek namreč na tej točki svoj lasten proizvod odrine v popolno skrajnost, v nečloveškost (glej M. Smrke, 2000).

3.1.2. Religiozno doživetje

Človek je racionalno in emocionalno bitje. Ni potrebno poudarjati, da igrajo emocije v človekovem življenju zelo pomembno vlogo. Emocije so nekako človekova šibka točka, so sfera znotraj katere je človek ranljiv. Posledično so torej idealen prostor za manipulacijo. Tako kot različni zvoki, so tudi objekti pomemben del emocionalnega človeka. Objektivno tako posameznik na osnovi lastnih doživetij pripisuje pomene in se na podlagi spominov vedno znova obnavlja, lahko pa doživlja pomene, na podlagi že doživetih in pripisanih doživetij. Zvon lahko opišem tudi kot religijski objekt. V ta namen izpolnjuje torej različne funkcije in ustvarja določene občutke. Tako religijski objekti povzročajo religiozna doživetja.

S tem pojmom se je v veliki meri ukvarjal Rudolf Otto, ki je religiozno doživetje opisal kot doživetje numinoznega (glej M. Kerševan, 1975).

»Numinozno pa opredeli Otto z znano formulo »mysterium tremendum et fascinans«, zastrašujoča in privlačujoča (strah in občudovanje vzbujajoča) skrivnost« (M. Kerševan, 1975; 80).

Religijski objekti torej omogočajo, oziroma proizvajajo različna občutenja, ki se raztezajo med dvema skrajnostima- strahom in srečo, ter nenazadnje tudi spoštovanje do nečesa na kar nimamo vpliva, česar ne poznamo. Veliko je torej razlogov zakaj religija zavzema na tej točki prav posebno mesto. Po mnenju vernikov je ta namreč produkt nadnaravne sile, nečesa večjega in močnejšega od človeka samega. Zaradi te komponente imajo religijski objekti toliko večjo moč, z večjo intenziteto vplivajo na posameznika. Religiozno doživetje bi torej lahko opisala kot naboj čustev, mavrico neopredeljivih doživljanj obdanih s tančico misterija.

Moč obarvanosti občutkov je seveda odvisna od (ne)pripadnosti določeni religiji. Neoporečno je, da vernik religiozni objekt doživlja drugače kot nevernik oziroma je njegovo religiozno doživetje povsem drugačno. Nesmiselno pa bi bilo trditi, da nevernik ob religioznem objektu nima občutkov. Ti namreč lahko izhajajo iz drugih razlogov, bodisi nad močjo zvoka, velikostjo cerkve, začudenostjo....

Ker ima religiozno doživetje velik vpliv na posameznika, je pomembno orodje v rokah Cerkve. Med drugim namreč predstavlja pomemben kanal za pretok in prenos lastne ideologije. Zvon je torej pomemben religijski objekt. Znotraj te »službe« vrši mnogo funkcij, od vsakodnevnih praktičnih do popolnoma simbolnih. Na drugi strani pa v tem izrablja celoten zvon, tako obliko in gibanje, kot zvok, ki ga ta proizvaja.

3.1.3. Materialna razsežnost religije

Kot sem že prej omenila, je zvon pomembno orodje v rokah verske institucije in torej verski objekt. Želela pa bi še posebej izpostaviti položaj materialne sfere znotraj obravnavane teme.

»Religije imajo tudi svojo materialno razsežnost. Sem spadajo obredna mesta in objekti, razni pripomočki, posebna oblačila, materialni simboli« (M. Smrke, 2000; 66).

Vse to je pomembna sestavina nečesa kar temelji na nevidnem in nedosegljivem, saj je dotakljivo in tako bliže posamezniku. Ravno zato je materialna razsežnost pogosto povezovalni člen med verniki in Bogom. Njihova prisotnost nas nenehno spominja na obstoj nečesa mogočnega, nas s tem zbliža, koncentrira zbegane misli vernikov. Menim, da je to del religije, brez katerega le-ta ne bi obstajala in nosi pomembno funkcijo v trenutku, ko posameznik ni več prepričan v obstoj nečesa nadnaravnega.

Prepričana sem, da pohod na goro, za katero se veruje, da je sveta, ovijanje rožnega venca okoli prsta ali celo poslušanja zvonov, mnogo bolj navdaja vernike s prepričanjem, kot cerkvena pridiga človeka, ki meni da je božji posrednik.

3.2. SIMBOLNA PERSPEKTIVA

Veliko teorij se je ukvarjalo s simboli, kot razlage in razumevanja zavestnega doživljanja družbe in pojavov znotraj te. Povsem drugo pot, pa so ubrale globinske oziroma globinsko – psihološke teorije. Tu pripisujemo poseben pomen S. Freudu in C. G. Jungu. Kljub temu, da so se v preteklosti pojavljala mnenja, da simboli izgubljajo na svojem pomenu in posledično izginjajo, sta omenjena avtorja zatrdila, da temu ni tako.

»Onstran vseh zgodovinskih presoj je po raziskovanjih S.Freuda in C. G. Junga (prim. A. Rosenberg (izd.), Weisheit des Talmud, O. W. Barth Verlag) postalo jasno, da simboli neprestano, vedno na novo in spontano nastajajo v globini (notranjosti) človeka ter da se jih ne da zatreti« (A. Rosenberg, 1987; 36).

Velik del komunikacije, naj bi torej potekal na ravni simbolov, veliko pomenov in misli bi bilo brez le-teh v družbi nemogoče izraziti.

Globinsko- psihološke teorije zaznamujeta predvsem dve pomembni značilnosti. Prva temelji na misli, da simbolni pomen poteka na nezavedni ravni, na ravni prikritega. Druga pa trdi, da so simboli produkt prikritih, zatrtih človekovih želja ali energij (glej J. Musek, 1990). Takšna razumevanja bi lahko razširila tudi na področje religije. Vedno bolj se namreč uveljavlja težnja pa iskanju in uveljavitvi novih pomenov, novih razumevanj, novih obzorij. Kot rečeno, poteka pomen simbolov na globlji človeški ravni, dotika se njegove notranjosti, njegove duše. S poskusom razumevanja simbolov se človek približuje samemu sebi skoraj do skrajnosti, združuje telo in dušo, odkriva nov svet.

»Pri Freudu imamo temeljno globinsko in vsebinsko opredelitev: simboli reprezentirajo predvsem potisnjene seksualne in agresivne vsebine, so izraz nezavednega« (J. Musek, 1990; 82).

Razumevanje S. Freuda se tako veže na pomembni mehanizem potlačitve, kateri odseva in čigar posledice se kažejo na vseh področjih človekovega življenja. Nezavedna komponenta je vidna tudi pri razumevanju C. G. Junga. Le-ta pojav simbolov, pripisuje predvsem delovanju nekih notranjih, nasprotujočih si človekovih sil. Ti se lahko poleg različnih razlag pojavljajo tudi v obliki slik, mitov. Brez simbola namreč ni nobenega mitičnega sporočila, razlage.

»Vsak mit je drama - dromenon in simboli so njeni osnovni sestavni deli ali mitologemi. Mit je obenem dramatizacija simbola (A. Rosenberg, 1987; 38).

C. G. Jung je tako povezal duševne simbole in slike, ki jih doživljamo skozi sanje z miti različnih narodov. Te je zaradi podobnega značaja imenoval arhetipi. Ti delujejo na ravni nezavednega in nenehno vplivajo na nas.

»Pojem arhetipa, ki je neizogibni korelat ideje o kolektivnem nezavednem, pomeni navzočnost določenih oblik v psihi, ki so povsod prisotne in razširjene« (C. G. Jung, 1995; 25).

Predvsem pa je ugotovil, da mitične podobe in doživljanja ne nastajajo samovoljno, temveč na podlagi preteklih in sedanjih doživetij in izkustev. Pomeni se namreč oblikujejo in prenašajo iz preteklosti, pa vendar stremijo k prilagajanju sedanjemu družbeno- kulturnemu kontekstu. Ob tem bi še dodala, zanimivost Frommove teorije oziroma njegove delitve simbolov na konvecionalne, naključne in univerzalne. Pri tem pripisuje večji pomen univezalnim simbolom, katerih pomen izhaja iz nekih notranjih značilnosti simbola, ter nosijo tiste značilnosti, ki so se oblikovale skozi preteklost in katere so se dojemale na podoben način (Glej J. Musek, 1990, 86).

»Taki simboli niso individualni, temveč univerzalni; univerzalni simboli so edina zares skupna govorica vsega človeštva: Jezik univezalnih simbolov je zares skupna govorica človeškega rodu, jezik, ki ga je ta rod pozabil, še preden je uspel razviti univerzalni konvecionalni jezik« (J. Musek, 1990; 86).

Menim, da so tako simboli nedvomno odraz človekovega doživljanja sveta in čustvovanja.

3.3. ANTROPOLOŠKA PERSPEKTIVA

Ob razmišljanju o tovrstnih temah, sem se velikokrat vprašala o samem pomenu, funkciji zvočnih signalov. Priznati moramo namreč, da nas ti v današnjem življenju spremljajo na vsakem koraku. Nedvomno obstaja nek razlog, da se z njimi tako pogosto srečujemo. Kot katerikoli drugi signali, nam tudi zvočni predvsem sporočajo. Na tej točki moram seveda izločiti govorne signale, torej jezik kot najpomembnejše orodje za človekovo sporazumevanje, človekov glas, ki omogoča komuniciranje, ter izraža ugodje ali bolečino (glej M. Dolar, 2003). V sledeči obravnavi se torej navezujem na negovorne zvočne signale. Med te uvrščam tudi zvonjenje zvonov. Ob neskončnem razmišljanju in branju številnih člankov, forumov in prebiranju mnenj, želim zatrditi, da so cerkveni zvonovi veliki govorniki. In kjer je že v preteklosti obstajala želja po širjenju lastne besede ali celotnega prepričanja, so zvonovi postali nepogrešljiv pripomoček.

Zvon nosi pomembne funkcije, med temi lahko ločimo štiri najpomembnejše: informacijska, funkcija markiranja teritorija, funkcija časovne regulacije in funkcija sporočanja oziroma prenašanja ideologije, torej ideološka funkcija.

Menim, da informacijska funkcija sodi med najbolj praktične in najstarejše funkcije. Po načinu in glasnosti zvonjenja zvonov, je posameznik kaj hitro ugotovil vrsto dogodka. Zvonovi so prebivalce določenih mest opozarjali kdaj se zapirajo mestna vrata in takrat so morali meščani iz gostiln domov, napočil pa je tudi čas nočnega počitka. Naznanjali so razne družabne dogodke (sejme...), naravne nesreče (dež, toča, požar...) ali napade zunanjih sovražnikov.

»Kadar kdo umrje, mu zapoje zvon v slovo. Po tem, kateri začne in kolikokrat premolkne, se spozna, ali je umrl moški, ženska ali otrok » (I. Malavašič, 1987; 5).

Niso pa zvonovi opozarjali le na smrt. Veselo so zvonili tudi ob rojstvu ali poroki. Dejansko so bili zvonovi pomemben in tudi najbolj zanesljiv posrednik informacij znotraj določene mestne ali vaške skupnosti.

Predvsem pa je bil ta način informiranja dostopen vsem, razen tistim seveda, ki iz kakršnih koli razlogov niso slišali. Kasnejši, novejši posredniki informacij so po mojem mnenju veliko bolj izključevali posameznike, bodisi na osnovi nepismenosti ali materialne nekompetentnosti. Z informacijsko funkcijo se na določenih točkah pokriva funkcija časovne regulacije. Istočasno z informiranjem, je zvonjenje zvonov tudi strukturiralo čas posameznikov. *»Ko še niso nosili pri sebi ur, jim je zvon meril*

čas, ker se je ob delavnikih oglašal trikrat: zjutraj opoldne in zvečer, ob nedeljah pa večkrat, ker je naznanjal še pravilo v cerkvi» (I. Malavašič, 1987; 4).

Zvonenje jih je opozarjalo tudi na čas, ko naj se vstanejo in gredo spat. Z oznanjanjem setve, žetve in drugih opravkov na polju, je zvonenje zvonov opozarjalo na letne čase, kar se je vezalo tudi na cerkveno leto in hkrati opozarjalo na cikličnost življenja. Iz vseh teh razlogov je bilo torej zelo pomembno da vsi slišijo zvonenje in da le-to odmeva čim dlje.

Naj ob tem omenim funkcijo markiranja teritorija. Ponekod je veljalo nenapisano načelo »do koder se sliši zvonenje naših zvonov je naše ozemlje«. Tovrstnega napisanega pravila sicer nisem zasledila nikjer, verjamem pa, da je sama lega zvonov in intenzivnost njih zvoka, poudarjala željo po čim širši slišnosti in s tem posledično vpliva na prebivalstvo.

Na koncu, pa bi se rada ustavila še na zadnji omenjeni funkciji zvonjenja zvonov in sicer funkciji sporočanja oziroma prenašanja ideologije. Zvonovi proizvajajo zvok, ki nam je dostopen preko sluha. Istočasno je zvonenje tudi glasba, kar sem nakazala že v prejšnjih delih. In ker le-ta igra na naša čustva, lahko in skoraj nujno je, da s svojim pojavljanjem tudi sporoča. To izhaja delno iz dejstva, da se zvon pojavlja tudi v vlogi simbola, delno pa tudi zato, ker ga je »posvojila« družbeno zelo pomembna institucija- Cerkev. V tem primeru je zvon predvsem objekt- služabnik, v rokah institucije, preko katerega le-ta prenaša lastna sporočila, opozarja, opominja, svari... Istočasno pa lahko določen zvok vsakemu posamezniku, dvojici ali določeni skupini ljudi predstavlja poseben signal, spominja na določen dogodek ali situacijo,...

Omenjene funkcije se med seboj nenehno prepletajo, dopolnjujejo. Menim tudi, da so prve tri posledica neke praktične družbene potrebe po lajšanju in urejanju življenja znotraj neke skupnosti. Sporočanje pri posamezniku nastopi spontano, glede na lastne izkušnje. V primeru služenja Rimokatoliški cerkvi, pa se kaže kot pomemben element znotraj načrtnega plana sporočanja idej in predvsem nenehnega opozarjanja v namen čim večjega vpliva in lastne širitve.

Dodala pa bi še magijsko funkcijo zvona in sicer funkcijo preganjanja in varovanja pred zli duhovi. Le –to omenjam ločeno od ostalih, saj se dotika sfere magije in mantike in torej ne-znanstvene plati obravnave oziroma ljudskega verovanja.

»Ko so ljudje še verjeli v čarovnice, so ponekod pravili, da se vse čarovnice vrnejo domov, preden začne dan zvoniti. Če bi katero zvonenje dohitelo, bi se na mestu zgrudila in obležala« (I. Malavašič, 1987;6).

V tovrstnem razumevanju, naj bi se zvonjenje uporabljalo tudi za odganjanje raznih zli duhov in opozarjanju njihove prisotnosti. Po ljudskih vražah, naj bi se vsa dejanja storjena v imenu ali s pomočjo hudiča, dogajala na ozemlju, katerem se zvonjenja zvonov ne sliši. Tako naj bi na primer krivdo za uničen pridelek zaradi neurja, pripisovali tistemu, ki ni zvonil in s tem po tovrstnih verovanjih pregnal dež. Napovedovalo naj bi raznovrstne družbene dogodke, celo opozarjalo na usodo,... Tovrstno pojmovanje zvonjenja zvonov, je bilo in je še danes med ljudmi zelo pogosto in pomembno in je sestavni del tako imenovane ljudske religije, katero bom podrobneje omenila v sledečem delu.

4. RAZVOJ IN RAZUMEVANJE ZVONOV SKOZI ZGODOVINO

Dolga je zgodovina zvonov in raznolika njih naloga, pa vendar se znova in znova čudim nad pomembnostjo, ki jo le-ti zavzemajo v posameznikovem vsakdanjem življenju. Postavljeni so visoko nad nami in bijejo, že leta in leta. Zvonove naj bi po raznovrstnih raziskavah uvrščali med najstarejša glasbila človeštva. Že zelo zgodaj so se namreč v obliki majhnih zvončkov pojavljali v različnih državah (Tajska, Indija,...), seveda v enostavnejših oblikah (glej M. Ambrožič, 1993). Teh oblik seveda ni moč primerjati z današnjimi. Izvirali naj bi torej iz Prednje Azije in sicer 3000 let pred Kristusom. Poleg njih raznolikosti namena uporabe pa je pomembna tudi njihova obogatitev z raznimi napisi in okraski, kateri so za zvonove značilni še danes. Imenujemo jih ornamenta. Le-ti jim dajejo značaj, zaznamujejo z dogodki, postavljajo za priče zgodovine in predvsem pomagajo kreirati občutke. Najkvalitetnejša snov iz katere so bili zvonovi izdelani, torej zvonovina, je bil bron. Ker pa je bila izdelava in zlivanje te kovine precej draga, so se uveljavile tudi druge, sicer manj kvalitetne kovine. Pomembno je vedeti, da se je kovina izbirala predvsem glede na moč in barvo zvoka, ki ga je oddajala. Razloge moramo seveda iskati s pomočjo praktičnih vidikov. Zvon v prvi vrsti zaznamuje zvok, ta pa je zelo uporaben za »klicanje«. Tako so zvonci že Rimljanom poleg raznih obredov naznanili, kdaj so se zjutraj odprla kopališča (glej M. Ambrožič, 1993). Poleg oznanjanja dogodkov, pa zvok zvonov

skuša predvsem privabljeni. Privabiti ljudi nekam, nekam kjer se nekaj dogaja. In potemtakem, če to oznanja glas zvona, mora biti dogodek pomemben. Zato je glasnost zvona zelo pomembna.

Skozi zgodovinski razvoj so se torej uporabljali zvonovi iz litega železa, stekleni zvonovi in jekleni zvonovi. Slednji so se zelo razširili in uveljavili. Temu je botroval predvsem njihov glasen in čist zvok, ter seveda večja dostopnost kovine v primerjavi z bronom (glej I. Mercina, 1926).

Pa vendar, zgodovinsko gledano, so zvonove od meniških družb v Egiptu prevzeli irski menihi. Ti so tako omogočili, da so konec 5. stoletja, znotraj pokristjanjevanja Evrope zvonovi postali simbol krščanstva, ter se v nadaljnjih petih stoletjih razširili po vsej Evropi (glej M. Ambrožič, 1993; 32). Zvonovi so se uveljavili znotraj samostanov, kjer so poleg klicanja k molitvi služili tudi drugim, bolj vsakodnevnim potrebam. Ravno tu bi torej rada opozorila na dvojno vlogo, sicer izredno ljubkega objekta kot je zvon.

*»S pokristjanjevanjem Evrope konec 5. stoletja so zvonovi postali simbol krščanstva«
(M. Ambrožič, 1993; 32).*

(vir: spletna stran-www.campane.org)

V enostavnejši obliki so zvonovi opravljali naloge, s katerimi so nekako olajšali vsakdanje življenje posameznikov, ter ga v določeni meri tudi konstruirali. V prvi vrsti je tu seveda merjenje in s tem tudi oznanjanje časa. To je bilo v času, ko ljudje še niso nosili ur zelo pomembno (glej I. Malavašič, 1987). Poleg tega so zvonovi opozarjali domačine pred sovražniki in naravnimi nesrečami. To nekako uporabljamo še danes, v drugačni obliki in zvoku seveda, pa vendar. Splošno gledano, je imel zvon nalogo sporočanja, ter dajal uporabniku možnost enostranske komunikacije s poslušalci. Ljudem je nakazoval kam bodo ali kam ne bodo šli, kaj bodo ali ne delali. Če je zvon zazvonil, so se meščani odpravili domov, ker so se mestna vrata zapirala, ali se prekrizali ker je nekdo umrl, se rodil, poročil ali izginil. Lahko so zbežali ker se

je bližala nesreča ali se zbrali, da bi s skupnimi močmi pomagali. Zvoni so tako na nek način narekovali življenje in reakcije posameznikov. Ravno zaradi tega so bili in so še danes koristen in nepogrešljiv objekt znotraj Cerkve. Vendar moram ponovno poudariti, da se začetna funkcija zvonjenja veže predvsem na praktične naloge. Zaradi močnega zvoka je lahko sporočal, neodvisno od vidnega polja posameznika. Njegov zvok je praviloma segal v vse prostore, po celotnem teritoriju in ravno zaradi tega je njegova postavitvev praviloma zasedala osredje neke vasi ali mesta ali njega višje pozicije. Menim, da so se različna razumevanja same lege in zvoka zvona razvile kasneje. Prvi in zelo pomemben korak k temu je bil nedvomno »vstop« zvona v Rimokatoliško cerkev. Predvsem praktični namen zvonjenja se je v tem trenutku preoblikoval v ideološkega.

»Cerkev je v 6. stoletju dokončno sprejela zvonove v svojo službo« (M. Ambrožič, 1993; 25).

V božjo službo torej in postali so božji objekt. Objekt s katerim je Cerkev ob vsakem trenutku, kjerkoli lahko ljudi opozorila nase, klicala in privabljala k božjim obredom. Upam si trditi, da je zvon oziroma njegov pomen v tem trenutku dobil nove razsežnosti. Sedaj se njegov zvok ni uporabljal le za oznanjanje časa, temveč predvsem za klicanje k molitvi oziroma oznanjanje različnih verskih obredov. Način zvonjenja se je začel razlikovati tudi glede na različne dogodke (maša, pogreb, poroka....).

Omenila sem že, da se zvonovi niso razlikovali le glede na njihovo obliko in material iz katerega so bili izdelani, temveč tudi glede na napise in slike, s katerimi so bili in so okrašeni. Oblike so se prav tako kot zvonovina oblikovale glede na čistost zvoka, ki so ga omogočale. Tako se je zvon iz pravokotnih in kvadratnih oblik preoblikoval v čokaste zvonove. Prejšnje temne zvoke, je z novimi oblikami zvona, ki so bile vedno bolj podobne današnjim, zamenjal čistejši in milejši zvok. Tudi razvoj oramentov, torej raznih okraskov in napisov na samem zvonu, se je razvijalo in pridobivalo na simboliki. Najpogosteje so se pojavljali razni napisi, slikice ali znaki, lahko tudi grbi... Vsekakor so tudi oranmenti prispevali k pripadnosti zvona določenemu okolju, kateremu je le-ta pripadal. Pomembno je namreč vedeti, da je bil zvon v ponos in torej je moral nositi del življenja ali zgodovine ljudi, ki so ga posedovali.

Tudi zvon je v skozi čas, ki ga je oblikoval doživljal razne krize oziroma posredna zavračanja. Kot prvo bi lahko omenila jožefizem 18. stoletja. Jožef II je namreč dolgo načrtoval uresničitev oziroma uveljavitev t.i. odlokov o strpnosti, vendar mu v času

vladanja njegove matere Marije Terezije to ni uspelo. Že Marija Terezija je ukinjala samostane, vendar je to počela zaradi želje in občutka odgovornosti ob skrbi za Cerkev. Po njeni smrti, pa je Jožef II popolnoma prevzel kontrolo, predvsem finančno, nad cerkvenimi ustanovami. Za razliko od matere, je Jožef II. želel popolno podreditev Cerkve, predvsem preko ukinjanja samostanov in s tem seveda zvonov (glej H. Tuchle, 1994). Bolj praktični zaton zvonov je v kasnejših letih povzročila vojna. Vojska je namreč zelo kmalu porabila surovine za izdelovanje orožja, zato je našla rešitev v predelovanju kovinskih izdelkov. Potrebno je priznati, da je bilo v tem obdobju veliko zvonov uničenih, torej pretopljenih ali odvzetih v ta namen, seveda brez povratka. Ob koncu 1. svetovne vojne so se zato organizirali različni popisi zvonov po državah. Pa vendar, veliko zvonov je bilo izgubljenih, ljudje so bili razočarani.

*»Slovenski človek je bil od nekdaj navezan na zvonove, zato jih je težko pogrešal«
(M. Ambrožič, 1993; 150).*

Reakcije ljudi so bile tako predvsem čustveno obarvane, saj so se množično odpovedali svojim prihrankom, za nakup novih zvonov. Odveč je torej omeniti razočaranje ljudi ob ponovitvi usode zvonov v vojni, ki je sledila. Poleg tega, da je narod zgubil objekt, ki je na nek način zaznamoval njihovo zgodovino, velikokrat zasledim, da je bil s tem oropan delčka sebe. Ne morem trditi, da se je zgodovina zvonov na tej točki ustavila, kvečjemu menim, da se je razvoj nadaljeval in vodil v nove reakcije. Prisotnost zvonov je danes še velika, še vedno zavzema isto prostorsko in ideološko- cerkveno pozicijo. Zato ni nič presenetljivega, da se z spreminjanjem vloge, ki jo v družbi zavzema cerkev, spreminja tudi odnos do zvonov. Razpon občutkov je širok in se razteza v liniji ljubezen- sovraštvo.

5. POMEN ZVONOV Z VIDIKA RIMOKATOLIŠKE CERKVE

»Zelo lepo je poslušati zvoku zvonov, ki pojejo slavo Gospodu s strani vseh živih bitij. Vsak od nas nosi v sebi zelo občutljiv zvon: ta zvon se imenuje srce. In to srce igra, igra in upam, da bo vaše srce vedno igralo lepe melodije; melodije hvaležnosti in slave Gospodu Bogu in da bi te vedno prevladale nad melodijami zla in sovraštva, nasilja in vsega kar povzroča nemir v svetu« (Papež Janez Pavel II, www.campane.org).

5.1. Zvonovi v »božji službi«

Kot sem že omenila, je Cerkev vzela zvonove v svojo službo v 6.stoletju. Čeprav se sliši dokaj pretirano, saj so kljub vsemu zvonovi navaden objekt, pa želim poudariti ravno na velik pomen zvonov, tako v preteklosti kot tudi danes znotraj Rimokatoliške Cerkve. Ob »vstopu« zvonov v to mogočno organizacijo, pa je potekal tudi primeren ritualni obred sprejemanja oziroma blagoslavljanje zvona.

»Ko Cerkev vzame zvon v svojo službo, ga blagoslovi, da ni le del narave, ampak cerkveni predmet. Neblagoslovljen zvon ni cerkveni zvon. Blagoslov ima vlogo vrat. Skozi katera prihaja iz narave v službo katoliške Cerkve« (M. Ambrožič, 1993; 25).

Cerkev zahteva, da poteka obred po točno določenih pravilih in izpolnjenih zahtevah; le tako je zvon sprejet in znotraj le- te izpolnjuje svoj namen oziroma poslanstvo. Menim, da Cerkev pripisuje zvonu prav posebno nalogo. Zaslugo nosi zvok, ki ga zvon oddaja. Z njegovo močjo, poskuša torej igrati na čustva posameznikov oziroma vernikov. Ob tem zvonove še toliko bolj razumem kot posredniško orodje v rokah Cerkve.

Primarna naloga zvonov, je tako bila predvsem uravnava časa in razno obveščanje meščanov oziroma pripadnikov določenega teritorija. V Rimokatoliški cerkvi pa je zvon služil kot klicar vernikov k verskim obredom, ter hkrati naznanjal pomembne dele dneva oziroma trikratno molitev: jutranja, opoldanska in večerna molitev (Mattutino, Angelus, Vespro). Angelovo čaščenje se je uveljavilo ob koncu srednjega veka in sicer najprej zvečer, nato zjutraj in na koncu opoldne. Pred to navado pa se je večerno zvonjenje predvsem v Franciji, Angliji in Italiji uporabljalo kot opozorilo, da

se po hišnih ognjiščih pogasi ogenj (glej J. Jenko, 1989). Trikratno klicanje k molitvi v toku dneva, je Cerkvi predstavljalo velik vpliv in stik z verniki, ter je ohranjeno še danes. Ob večernem zvonjenju se je v 13. stoletju uveljavila praksa molitve treh Zdravihmarij.

»Jutranje zvonjenje (in molitev) se je pojavilo v 14. stol., opoldansko pa so uvedli v spomin na zmago nad Turki pri Beogradu 1456 (vodil manjši brat Janez Kapistran)...«(M. Smolik- Liturgika, 218).

5.2. Cerkevna in ljudska oblika religioznosti

Namen zvonjenja v Rimokatoliški cerkvi je bilo klicanje k molitvi in opozarjanje na »Božjo voljo«. Cerkev pa se je zvonjenja posluževala tudi v druge malo manj sakralne namene, ki so vključevali razno obveščanje in so za prebivalce mest imeli prav tako velik pomen, saj so lajšali predvsem vsakdanjo, praktično plat življenja. Tako bi na tej točki, ravno zaradi dvojne uporabe religijskega objekta znotraj Cerkve opozorila na »dvojnost« religije. Razlikujemo namreč med kanonično in ljudsko obliko religije. Vsaka religiozna tradicija se namreč notranje deli na cerkveno, ortodoksno obliko religioznosti in ljudsko religioznost. Cerkevna religioznost temelji na strogih cerkvenih pravilih, ki ne smejo v nobenem primeru biti kršena. Je zelo ozkogleda in nedopustljiva oblika religioznosti in zagovarja organizacijo cerkvenih profesionalcev. Znotraj te oblike religioznosti ima zvon nalogo klicanja k dnevni molitvi, opozarjanja na lastne grehe in vest, na nenehno prisotnost Boga, na božje zveličanje in na svet po smrti. Cerkevna religioznost ne dopušča uporabe zvona v drugačne, za Cerkev manj pomembne namene ali namene, ki bi vernike oddaljevale od vere in njenih zahtev. V ta namen je kanonski zakonik iz leta 1917 posvetil zvonovom in njihovi uporabi posebno poglavje. V njem so bile postavljene zahteve, da ima vsaka cerkev svoje zvonove, s katerimi bodo vernike vabili v duhovniške pisarne in k različnim verskim obredom. Dalje, sledila je zahteva, da morajo biti vsi cerkveni zvonovi blagoslovljeni po vnaprej postavljenih pravilih. Velik pomen je nosila tudi skrb, da morajo biti zvonovi v lasti in pod nadzorom izključno Cerkvi in njenim zvestim služabnikom. Ti naj bi dovoljevali zvonjenje in ocenjevali potrebo po le- temu izven stroge, vsakdanje

uporabe. Po tovrstnih pravilih, zvon sprejet v službo božjo ne sme služiti profanim potrebam ali željam. Vsaka kršitev teh pravil je bila strogo kaznovana, v namen zadnji zahtevi, pa so bili postavljeni posebni zakoni in kazni za tiste duhovnike, ki se ob uporabi zvonov niso posvetovali s svojimi nadrejenimi (glej spletno stran campane.org).

Drugo stran medalje pa predstavlja ljudska oblika religioznosti. Ta predstavlja sklop verovanj, praks, sporočil in simbolov cerkvene religije, kakor jih dojemajo, razumejo, sprejemajo in nenazadnje uporabljajo verniki te iste religije.

»Sem štejemo pojave, kjer se na religiozen ali kvazireligiozen način dojemajo posamezni očitno tu-zemski, tostranski objekti, pojavi, osebki« (S. Flere, M. Kerševan, 1995; 73).

Pomembno je poudariti, da sta obe obliki religioznosti del iste religije. Ljudska religija temelji na cerkveni religiji, vendar se njenih pravil ne drži na tako intenziven način. Njene meje niso tako jasno začrtane, dovoljuje odstopanja, preoblikovanja, nove elemente, skratka dovoljuje vnos vpliva tistih, ki jo prakticirajo- verniki.

Zato je uporaba zvonov znotraj ljudske religije razširjena tudi na bolj praktične in vsakdanje dogodke, kot so vremenske razmere, družabni dogodki, ki niso v povezavi s samo cerkvijo in tudi odganjanje različnih neznanih, zlobnih sil. Posledično znotraj ljudske religije najdemo tudi elemente magije. Vse to znotraj cerkvene religije ni dopustno. Lahko bi trdili, da ljudska religija nekako odseva življenje vernikov, njeni novi elementi se pojavijo ob vsakdanjih dogodkih oziroma potrebi, ki nastanejo iz teh in iz življenja, ki ga verniki vsak da živijo. Ravno zato je ljudska religija bolj praktična, lahko bi rekla tudi bolj svobodna, nepredvidljiva, uporabna. Menim, da tega dela, ki je rezultat vpliva ljudstva, cerkvena religija ne sprejema in ga obtožuje. Kljub strogim pravilom, ki jih je Cerkev postavila v preteklosti in so zajemala uporabo zvonov, se danes ti uporabljajo kot služabniki obeh oblik religioznosti, tako cerkvene kot tudi ljudske.

5.3. Pomen zvonjenja zvonov

Nenazadnje, bi zvon lahko nosil isti pomen, ki ga v vsakdanjem življenju posameznika, nosi budilka ali violina. Pa vendar ni tako. Določena organizacija-Cerkev, si ga je na nek način »prilastila«. V nasprotnem primeru, bi zvon z novimi izumi, uporabo osebnih ur, po vsej verjetnosti bistveno izgubil na pomenu. Primarna funkcija določanja časa se je namreč počasi izgubljala. V ospredje je stopila ideološka funkcija in zdi se, da je zvon dobil novo obleko.

V vsako misel, ki se dotika zvona, se mi vsili ravno ta element, ki ga je dodala, izpopolnila in obarvala Cerkev. Ta želi preko zvoka nenehno opozarjati na svojo prisotnost in na vse komponente religije, ki jih na kakršenkoli način podpira. Ravno zato, naj bi zvonovi zvonili tudi ponoči, Cerkev želi nenehno opozarjanje in občutek prisotnosti.

Priznati moram, da je zelo težko zavzeti čim bolj objektivno in sociološko pozicijo. Velikokrat sem se morala ob branju teoloških razlag o pomenu zvonov v Cerkvi nasmejati in še večkrat začuditi nad tovrstnimi interpretacijami. »Bog je čas in čas je Bog« ali »želimo, da zvok zvonov udarja na duše in vest vernikov«. Tako namreč govorijo razne razlage pomena zvonov v Rimokatoliški cerkvi.

Nenehno je prisotna želja po vplivu in zato nam je zvok velikokrat vsiljen, še večkrat pa povzroča nemir, upore in predvsem zavračanja. Ta so nastopila kot posledica nemogočih ur, ob katerih zvonovi zvonijo, ter predvsem njihovo vsiljevanje ideologije. Cerkev je tako v vsakem fizičnem delčku zvona poskušala najti simbolno primerjavo s svojimi idejami in nalogami.

Pomen zvona mi tako na nek način še vedno ostaja uganka.

6. HRUP

»Hrup je vsak zvok, ki v naravnem in življenjskem okolju vzbuja nemir, moti človeka in škoduje njegovemu zdravju ali počutju ali škodljivo vpliva na okolje« (Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju, 3.člen, Uradni list RS 45/1995 z dne 4.8.1995).

Hrup je največji okoljski problem, ki negativno vpliva na zdravje ljudi. Seveda so prisotne tudi druge oblike onesnaževanja okolja, ki prav tako v veliki meri vplivajo na posameznika. Pa vendar, hrup je prisoten vedno in povsod. Praviloma ga spremlja zvok, obratno pa ta ni vedno označen kot hrup.

»Hrup je vsak zvok, ki vpliva na psihično in fizično počutje, ovira ljudi pri delu, zmanjšuje delovno zmožnost, ustvarja nemir in moti okolje, otežuje ali tudi preprečuje ljudem počitek in tako vpliva na njihovo zdravje« (A. Lah, 1995; 114).

Ne gre pozabiti dejstva, da je zvok najpomembnejši dejavnik za komuniciranje med ljudmi. To lahko označimo kot prednost zvoka. Istočasno pa lahko predstavlja vir mnogih nevšečnosti.

Ponekod sem zasledila tudi mnenje, da je hrup onesnaževalec, ki nas vedno bolj spravlja ob živce. A zdi se mi, da nas ob živce še bolj spravlja misel, da ga je nemogoče premagati in izločiti iz vsakdanjega življenja. Žal smo posredno ali neposredno, povzročitelji hrupa ravno mi sami. Zato menim, da je težko določati kdaj lahko nek zvok opredelimo kot hrupen in kdaj kot nedopusten. Ljudje smo namreč občutljivi na različne zvoke in šume. Predvsem pa imajo zvoki za posameznike različne pomene in nosijo informacije. Te so lahko za nekoga koristne, za drugega ne. Hrup je ena izmed oblik zvočnega valovanja, to pa prenaša različne informacije.

»Če je ta informacija razumljiva, koristna ali prijetna, potem je to zaželena informacija, ki jo imenujemo signal ali melodija, če pa je informacija nerazumljiva, nekoristna ali moteča, potem je to nezaželena informacija, ki jo imenujemo hrup, šum ali trušč« (M. Čudina, 2001; 3)

Zato lahko zatrdimo, da je hrup subjektivna kategorija, ki je odvisna od posameznika, njegovega počutja, situacije v kateri se nahaja....Neprijeten zvok lahko poleg hrupa predstavlja tudi pomembno informacijo o nevarnosti.

Pa vendar prekomerni hrup povzroča različne zdravstvene težave pri posameznikih in pelje do poškodbe sluha. In tega seveda ni moč spregledati.

6.1. Zvok kot hrup

Pojem hrupa nenehno spremlja tudi pojem zvoka. Večkrat je uporaben tudi pojem zvočnega hrupa. Izvorov zvoka je namreč nešteto. Menim, da zvočni hrup temelji na zvoku, ki je posledica naprave, ki jo posameznik poseduje in uporablja. Sam pojem hrupa je zelo razširjen in mnogokrat uporabljen. Tudi veter, šelestenje listov na drevesu ali drugi naravni pojavi povzročajo zvoke, ki bi jih lahko identificirali kot hrup. Vendar pa mislim, da to ni tista različica hrupa, ki nas moti in proti kateri se na takšne ali drugačne načine borimo. Zvočni hrup je zvok umetnega izvora ali enostavno človeški glas, ki se pojavi, oziroma nastopa pri določeni glasovni jakosti, katero posameznikovo uho zazna kot moteče. Zahtevane frekventnosti določenega zvoka ne moremo določiti, lahko pa zatrdim, da je ta nujno potrebna, da o hrupu sploh lahko govorimo. Težko bi rekli, da en pisk, krik ali karkoli drugega povzroča hrup. Seveda nosi svoj vpliv in spodbuja različne občutke, vendar ob neponovitvi ne predstavlja nevarnosti za posameznikov mir. Trdila bi, da je hrup resnično vsak zvok, ki pri posamezniku povzroča različna nelagodja. Ne želim pa pozabiti, da je del teh zvokov naravnega izvora. Težko bi namreč določili dovoljeno jakost zvoka ob grmenju, deževju ali čim drugim.

Pa vendar je v skladu s postavljeno definicijo to lahko zelo moteče. Zato menim, da je nadaljna razlaga, ki jo različni viri literature, ponujajo povezana predvsem s pojmom zvočnega hrupa.

»Vir hrupa je objekt ali naprava, katerega uporaba ali obratovanje povzroča v okolju stalen ali občasen hrup.... Vir hrupa je tudi javna prireditelja, javni shod in vsaka uporaba zvočnih ali drugih naprav, ki povzroča hrup, če se odvija na javnem kraju, na prostem ali v objektu, ki za takšne dejavnosti sicer ni namenjen« (Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju, 3.člen; Uradni list RS 45/1995 z dne 4.8.1995).

Menim, da je povzročitelj zvočnega hrupa tudi glas posameznika, ob določeni jakosti in frekventnosti, ter da zvočni hrup lahko identificiramo vsepovsod in je ob izpolnjenih pogojih škodljiv. Ravno zato se nenehno srečujemo z željo po zmanjšanju hrupa na najnižjo možno raven.

»Človeško uho se je namreč z razvojem prilagodilo višji ravni hrupa, zato kak minimum mora obstajati, ker absolutna tišina deluje moreče« (M. Čudina; 2001; 1).

Kot sem že prej omenila, je dojemanje zvoka subjektivno. Dva posameznika lahko isti zvok dojameta povsem različno. To je odvisno predvsem od psihofizičnega stanja posameznika in situacije v kateri je.

6.2. Vplivi hrupa na ljudi

Zvok spada v področje akustike.

»Organ sluha dražljaj preoblikuje in ga s fiziološkimi dogajanjem posreduje možganom. V možganih nastane vtis o zvoku, pravimo, da zvok dojamemo: se ga zavemo« (P. Gspan, 1995; 7).

Zaradi subjektivnega dojemanja zvoka, se ob določanju dovoljene ravni hrupa in sama klasifikacija njegove škodljivosti, velikokrat znajdemo v težavi. Pa vendar obstajajo vedenja o povezanosti med jakostjo zvoka in posledicami na človeka. Na začetku bi želela razlikovati med fizičnimi in psihičnimi posledicami, ki jih hrup povzroča pri posamezniku. Psihične posledice varirajo in se manifestirajo pri vsakem osebkcu drugače. Občutljivost na hrup je odvisna tudi od posameznikovega razpoloženja, življenjske situacije, vremena... Te vrste posledic široko gledano ni moč kontrolirati ali preprečevati. Ljudje smo na hrup še posebej občutljivi ponoči. Takrat ga namreč zaradi vsesplošne umirjenosti lažje slišimo, ter zaradi želje in potrebe po počitku tudi težje prenašamo. Tako hrup ponoči vpliva predvsem na posameznikovo nespečnost, kar pa privede do drugih nevšečnosti, ki se v toku dneva pokažejo predvsem kot utrujenost, nerazpoloženost ali nekoncentriranost. Boj proti tovrstnim posledicam leži velikokrat na nas samih, saj so težko dokazljive in za splošno javnost velikokrat zanemarljive.

Istočasno pa obstajajo lestvice, ki določajo vplive na človeka ob hrupu, ki zavzema določeno jakost.

Najmanjši zvočni tlak, ki ga človekovo uho zazna, je ovrednoten z 0 dB. Imenujemo ga prag slišnosti. Nasproti temu pa najdemo prag bolečine, ki ima vrednost okoli 120 dB. V tem primeru je hrup za človeka nevzdržen in povzroča bolečino (glej spletno stran decibel-af.si/hrup.htm). Razpon med najnižjo in najvišjo vrednostjo pa predstavlja različne jakosti hrupa. Ob dolgotrajnem izpostavljanju hrupa, lahko pride do okvare sluha, slabše slušne razumljivosti, ter nenazadnje izgube sluha. Ob nižjih frekvencah nastopajo motnje v lažji obliki, kot so zmanjšana koncentracija, zmanjšana sposobnost razmišljanja, nemir. To se naprej stopnjuje in povzroča nervozo, splošno nelagodje, zmanjšana slišnost v prostoru. Večje jakosti pa seveda pripeljejo do občasne zmanjšane sposobnosti sluha, okvare sluha, ter končno tudi izgube sluha. Če se ravno ne dotaknemo praga bolečine, se tovrstne drastične posledice pojavijo ob daljšem izpostavljanju zvočnemu hrupu.

»Najbolj eksaktno merljiv učinek zvoka na organizem je akustična travma: poškodba ali zdravstvena okvara slušnega organa, ki se odraža kot zmanjšanje zmožnosti slišanja« (P. Gspan, 1995;8).

Poleg negativnih posledic predolgega izpostavljanja hrupu, je nevarna tudi nenadna, nepričakovana obremenitev. Dejstvo je, da se človeško telo ne more na hrup navaditi in tako zmanjšati njegove posledice. Organizem je namreč nenehno obremenjen s hrupom, čeprav ga morda zaznamo kot manj motečega, ker ga je organizem v preteklosti že izkusil.

6.3. Obravnave hrupa v slovenski zakonodaji

Glede na predstavljeno problematiko, je neizogibno, da so znotraj določene družbe postavljena pravila, ki določajo dovoljeno raven hrupa za bolj ali manj nemoteno bivanje. V Sloveniji problem hrupa uravnava *Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju iz leta 1995*. Poleg različnih dopolnitev iz sledečih let je to najpomembnejši dokument, ki definira in določa jakosti hrupa, ter kaznuje v primeru neupoštevanja določil. Uredba navaja mejne vrednosti ravni hrupa v okolju, načine določanja in vrednotenja ravni hrupa in nenazadnje predstavlja ukrepe za zmanjševanje in preprečevanje prekomernega hrupa. Istočasno uredba identificira poglavitne dejavnike hrupa (lokale, razne infrastrukture, letališča, gradbišča,...). Preprečevanje hrupa in njegovih posledic temelji predvsem na določilih, ki nakazujejo

kako naj bodo zgradbe opremljene in zgrajene, kakšne zvočne izolacije naj bodo uporabljene in kje, kdaj in kako naj bodo izvedeni določeni družabni dogodki,... Ob vsem tem pa je predpisana tudi potreba po merjenju jakosti zvoka, ki se pojavlja in je hkrati moteče, v izogib preseganja mejnih vrednosti. Mejne vrednosti so predpisane in določene za štiri različna človekovega bivanja, kjer najdemo različne stopnje varstva okolja pred hrupom. Območja se razlikujejo glede na dejavnosti, ki tam potekajo ali namembnost prostora (območje za varstvo in rekreacijo, območje namenjeno bivanju, trgovsko- poslovno-stanovanjsko območje in območje namenjeno obrtni ali industrijski dejavnosti). Poleg razlik znotraj določenih območij, obstajajo različne mejne vrednosti, ki se razlikujejo ponoči in podnevi. Na območju, ki je namenjen za bivanje, torej območje II. in III. stopnje varstva, so predpisane sledeče mejne vrednosti: mejna dnevna raven naj bi zavzemala interval med 55 in 60 dBA, nočna pa med 45 do 50 dBA. Teh vrednosti naj se ne bi presegalo, saj se v nadaljnjem koraku dotaknemo kritičnih vrednosti, ki pa absolutno ne smejo v tem območju presegati 69 dBA (glej Uredbo o hrupu v naravnem in življenjskem okolju, Uradni list RS 45/1995 z dne 4.8.1995). Kljub omenjenim težavam definiranja hrupa, lahko opazim, da so pravila in tudi kazni jasno postavljene. Nisem pa prepričana da so vedno opravljene vse potrebne meritve ob zaznavi hrupa ali identifikaciji njegovega izvora.

6.4. Cerkvni zvonovi, kot povzročitelji zvočnega hrupa

Verjetno se celotne teme ne bi lotila, če ne bi bila mnenja, da so zvonovi zelo prisotni dejavniki hrupa. Kot povzročitelji so omenjeni tudi v uredbi, ki obravnava in ureja problem hrupa. Pa vendar moram omeniti, da je tema velikokrat sporna, ravno zaradi vloge, ki jo le-ti nosijo v družbi. Zvonenje zvonov je definirano tudi kot impulzni hrup, saj se pojavlja večkrat na dan, običajno ob istih urah, ter traja nekaj sekund. Pojavi se naenkrat in preglasi vse druge zvoke. Nastopil naj bi kot hrup v obliki igle, saj se pojavi nenadoma, nepričakovano, pri visoki jakosti zvoka in tako tudi preneha. Zaradi tega predstavlja šok za uho, ki na tovrsten signal ni pripravljeno, saj pri zvonjenju zvonov ne zasledimo postopnega naraščajočega ali padajočega zvoka, ki je ušesu bolj prijazen. Tovrsten nenaden signal naj bi za možgane pomenil zvočni udar

in povzročil stres in dekoncentracijo, ter ob višjih jakostih tudi poškodbe sluha. Glede na gosto posejanost zvonikov na območju Slovenije, se ne čudim neodobravanju, ki ga njih zvok povzroča med prebivalstvom. Morda smo dosegli, da se ne zveni več ponoči, je pa rezek zvok v zgodnjih jutranjih urah in tudi v toku dneva dokaj moteč. V sosednji državi Italiji, kjer se prav tako soočajo s tovrstnimi težavami, sem zasledila mnogo dokumentov, ki jasno določajo stroge kazni ob kršenju predpisov, ki zadevajo zvonjenja zvonov. Poleg omejene liturgične uporabe zvonov, so jasni tudi predpisi za zvonjenje ob raznih tekmovanjih v pritrkavanju, praznikih in drugih družabnih dogodkih. Kar nekaj je primerov o kaznovanju duhovnikov zaradi nedovoljenega zvonjenja. Ta tematika je žal velikokrat zanemarjena, saj se tiče organizacije kot je Cerkev in vsaka kritika zvonov, je sprejeta kot kritika in negativen odnos do Boga. Morda sem se ravno zato na terenu nemalokrat soočila z neodobravanjem, predvsem pa strahom pred izražanjem mnenja. Kljub temu, da je zvon pomemben kanal, po kateri se nenehno pretaka cerkvena ideologija, ne želim zanemariti dejstva, da zvon povzroča zvočni hrup, velikokrat preko dovoljenih jakosti in da mora zaradi tega biti obravnavan in kontroliran, kot vsi drugi viri hrupa.

7. ANALIZA

Veliko sem že napisala o cerkveni zvonovih, o njihovem pomenu, razumevanju in nenazadnje tudi hrupu, ki ga ti povzročajo. Vedela pa sem tudi, da bo vse skupaj dobilo večji smisel in morda tudi novo vedenje, če bom zadevo raziskala tudi *na terenu* in poskusila ovrednotiti bolj ali manj realno situacijo znotraj določenega bivalnega okolja. To bivalno okolje sem določila v trenutku, ko sem stala pod koprskimi zvonovi in poslušala njih bitje; koprski duhovnik me je namreč prijazno opozoril, da zvonovi ne zvonijo, temveč bijejo. Neodobravanja in nezadovoljstvo glede koprskih zvonov je odmevalo po celi državi in lastno zanimanje me je prepričalo. Morda predvsem zato, ker sem dojela, da se potencialno neodobravanje tako pogoste in vidne uporabe zvonov ne veže le na dejanski fizični hrup, temveč morda tudi na nek prikrit upor do cerkvene ideologije. Preden pa predstavim potek anketiranja in same ugotovitve, bi želela opisati še nekaj ugotovitev in teoretičnih izhodišč, s katerimi sem se podala na teren.

7.1. TEORETIČNA IZHODIŠČA

7.1.1. Religioznost med Slovenci

Določanje (ne)religioznosti poteka skozi pregled števila različnih dimenzij. Večkrat so namreč razumevanja pripadnosti določeni veroizpovedi napačno interpretirana ali enostavno interpretirana na svoj način. To razumevanje se mi zdi zelo pomembno in tudi prisotno, zato je dobilo svoje mesto tudi v mojem vprašalniku, kjer je bil ponujen odgovor »veren na svoj način«. Religioznost naj bi se tako merila preko treh dimenzij: vere v boga, ortodoksnosti in vere v posmrtno življenje. Naprej pa je postavljena tipologija nereligioznih, avtonomno religioznih in cerkveno religioznih (glej N. Toš in drugi, 1999). Znotraj deleža tistih, ki se v javnomnenjskih raziskavah opredelijo za verne, lahko razlikujemo med cerkveno vernimi in vernimi na svoj način. Ali verne na svoj način uvrščamo med vernike, pa je vprašanje druge vrste.

Vernost se razlikuje tudi glede na spol, starost in izobrazbo. Med bolj verne naj bi šteli starejše, ki nosijo socializacijske vplive po razpadu prejšnjih sistemov. Večje število nevernih ali vernih na svoj način, pa zasledimo pri bolj izobraženih posameznikih (glej N.Toš in drugi, 1999). Na vpliv dejavnika pripadnosti različnemu spolu nakazujem tudi v lastni raziskavi znotraj hipoteze, da je so ženske manj občutljive do zvonjenja zvonov v primerjavi z moškimi. Ta pojav se kaže kot izrazit paradoks, saj so ženske v primerjavi z moškimi znotraj Rimokatoliške Cerkve podrejene in manj vredne.

»Ženske namreč predstavljajo večino »božjega ljudstva« in empirične raziskave kažejo, da so tudi glavne vzgojiteljice in razširjevalke vernosti« (M. Jogan, 1986; 10).

Dejstvo je, da Cerkev nekako deluje in stopa v dve različne smeri. Po eni strani želi slediti spremembam časa, modernizaciji in s tem tudi večji emancipaciji žensk. Po drugi, pa ne odstopa od lastnih načel in prepričanj, zavrača spremembe in torej pripisovanju ženski le in predvsem vlogo matere in služabnice možu. Ali potemtakem Cerkev sploh stopi korak naprej, ne vem. S strani cerkve čutim v odnosu do ženske nenehno dvojnost. Po enem je ženska nepogrešljiv dejavnik znotraj družine, ki je za Cerkev osnovna celica človeka in njegovega razvoja. Po drugem, pa večna odvisnica in podrejena, ravno zaradi t. i. spolne vloge matere. Žensko prepričanje in način vzgoje pa je zelo pomemben, ker se prenaša na otroke.

»Kot so pokazale nekatere dosedanje raziskave (Š. Bahtijarevič, 1975 in 1984; M. Jogan, 1970), je religiozno in cerkveno usmerjena družinska vzgoja glavni generator religioznosti pri mladih ljudeh« (M. Jogan; 1986; 16).

Skratka religioznost žensk je vsekakor zanimiv pojav in ga bom poskušala zaslediti tudi znotraj lastne ankete.

7.1.2. Meritev glasnosti koprskih zvonov

Ta naslov dolgujem prijaznosti Mestne Občine Koper, ki mi je posredovala zanimivo raziskavo, katere naročnik so bili in je bila opravljena leta 1998. Pri raziskavi je postavljena zahteva, da se opravi objektivna meritev glasnosti zvonov in oceno vpliva dnevnega bitja na celodnevno raven hrupa v samem mestu Koper. Obveščena sem bila, da zvonovi v Kopru običajno bijejo med 6 uro zjutraj in 22 zvečer, ko so ure nameščene za avtomatično bitje, razen v izrednih primerih. Prvotni plan meritev je

predvideval tri bivalne lokacije in eno mesto na prostem (Titov trg). Zaradi zavračanja sodelovanja lastnikov stanovanj pa so se merilna mesta preselila v pisarno stavbe mestne Občine Koper, ter teraso kavarne Loggia, ki stoji na Titovem trgu. Menim, da bi izbor stanovanj, ki se nahajajo na isti višini kot zvonovi, ter večja oddaljenost, omogočil boljši prikaz hrupa. Po besedah nekaterih, naj bi pod zvonikom, kjer običajno stoji tudi župnjišče obstajal t.i. mrtvi kot, znotraj katerega je zvonjenje bistveno ublaženo. Žal tega nisem in ne morem znanstveno potrditi, se mi pa zdi omembe vredno. Rezultati so pokazali, da bitje zvonov presega predpisane mejne vrednosti, predvsem ob dnevnih konicah, torej zjutraj, dopoldne in zvečer, ko je čas zvonjenja tudi najdaljši- do 190 sekund (glej prilogo 2). Kljub temu, da so skupne ocene pokazale do neke mere sprejemljivo raven jakosti zvonjenja, ne želim pozabiti na preseganje meja ob prej omenjenem dodatnem zvonjenju. Preseganje mejnih vrednosti se namreč pojavlja ravno v tistih delih dneva, ko je za posameznika najbolj moteče: zjutraj in zvečer, v času počitka torej. Po tem ni bilo na območju Kopra opravljenih več nobenih meritev, zvonjenje zvonov, pa je po pričanju prebivalstva postalo vedno bolj moteče.

7.2. POTEK RAZISKAVE

Kot že omenjeno, sem na zadnji točki poskušala vsej teoriji dodati drugačen pridih in torej izvesti terensko raziskavo. Ta je potekala preko različnih faz priprave in končno samega anketiranja. Celoten potek bom predstavila v sledečih točkah.

7.2.1. Sestava vprašalnika

Končna različica vprašalnika vsebuje 16 vprašanj. Ta si sledijo pa sklopih, ki predstavljajo različne dimenzije, preko katerih sem ugotavljala različne povezanosti in nato poskušala pridobiti neko skupno sliko. Te se vežejo predvsem na demografske značilnosti, odnosa do vere in Cerkve v Sloveniji, konceptualizacije zvonov v okolju,

odnosa do le teh, ter odnos do hrupa. Odnos do hrupa sem seveda omejila na sosesko ali okoliš, v katerem anketirani živijo, da bi bili odgovori bolj konkretni in utemeljeni z osebnimi izkušnjami. Pri vprašanju o verski (ne)pripadnosti, sem poskušala postaviti vprašanje, ki bi dopuščalo odgovore predvsem na lestvici cerkveno veren ali veren na svoj način in neveren. Menim, da takšna postavitev vprašanja omogoča odgovor tudi tistih, ki niso pripadniki Rimokatoliške cerkve. Naj poudarim, da me ni zanimalo ime verske skupnosti, kateri pripadajo, temveč ravno lastno razumevanje (ne)pripadnosti neki religiji.

7.2.2. Določanje območja raziskave in izbira vzorca

Odločila sem se, da bom anketiranje izvedla znotraj dveh območij. Prvo je zavzemalo mestno jedro mesta Koper, ki leži v neposredni bližini cerkvenega zvonika. Meja tega je potekala po Pristaniški ulici in Vojkovim Nabrežjem. Tako sem oblikovala polkrog, znotraj katerega prevladujejo stanovanjske hiše in bloki, torej prostori, kjer bivajo ljudje. Ta polkrog je zasedal prostor, ki je od zvonika oddaljen približno 300 metrov. Tu se zvonjenje zvonov neizogibno sliši. Za drugi krog pa sem poskusila izbrati območje, kjer se zvonjenja koprskih zvonov ne sliši, ob tem pa sem pazila, da ni v okolici kakšne druge cerkve s svojimi zvonovi. To območje je zavzemalo okolico mesta Koper, torej 1000 metrov in več oddaljeno od osrednjega Titovega Trga. Naj omenim, da to območje ni preseglo 2000 metrov oddaljenosti. Izbrala sem torej območje, kjer se koprski zvonovi slišijo in kjer se ne slišijo. Menim, da je to zanimiv dejavnik pri možni občutljivosti do zvonjenja zvonov na obeh območjih.

Vzorec je bil naključni kvotni. Na vsakem območju sem torej izbrala 25 naključno izbranih posameznikov, starejših od 18 let. Teh sicer ni bilo lahko pripraviti k sodelovanju, morda zaradi obravnavane tematike, morda zaradi osebnega obiska na njihovem domu. Na sodelovanje so bili najbolj pripravljeni mlajši posamezniki, največje neodobravanje pa sem doživela pri starejših osebah.

7.3. ANALIZA PODATKOV

Znotraj vsakega t.i. kroga, sem anketirala 25 posameznikov, torej skupaj 50.

spol

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid moški	22	44,0	44,0	44,0
žeski	28	56,0	56,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Tabela 1.

Od vseh anketiranih, je odgovarjalo 22 moških in 28 žensk, torej 44 odstotkov moških in 56 odstotkov žensk (glej tabelo 1.). Povprečna starost anketiranih je bila 36,48 let. Najmlajši anketirani je imel 19 let, najstarejši pa 70 let.

Najnižja stopnja izobrazbe anketiranega je bila četrta, najvišja pa 7 stopnja, kar 60 odstotkov anketiranih se lahko pohvali s peto stopnjo izobrazbe. 29 anketiranih je izjavilo, da so zaposleni, torej 58 odstotkov od vseh anketiranih. 38 odstotkov anketiranih je zatrdilo, da živijo mirni soseski, sledi pa 26 odstotkov anketiranih, ki trdijo da živijo v hrupnem predelu (glej prilogo 3).

Ali menite da mestne oblasti dovolj skrbijo za preprečevanje zvočnega hrupa

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid da, v dovoljšnji meri skrbijo	10	20,0	20,8	20,8
da skrbijo, vendar ne dovolj	24	48,0	50,0	70,8
sploh ne skrbijo	14	28,0	29,2	100,0
Total	48	96,0	100,0	
Missing b.o.	2	4,0		
Total	50	100,0		

Tabela 2.

Kot prikazuje tabela 2., večina anketiranih meni, da mestne oblasti sicer skrbijo za zvočno onesnaževanje v okolju, vendar ne v dovolj. Pomemben je podatek, ki pravi

da 28 odstotkov anketiranih meni, da mestne oblasti sploh ne skrbijo za preprečevanje tovrstnega onesnaževanja.

Ob vprašanju ali po njihovem mnenju hrup vpliva na zdravje ljudi, jih večina (40 odstotkov) meni, da hrup v zelo veliki meri vpliva na zdravje ljudi. Nihče od anketiranih ni odgovoril, da hrup sploh nima vpliva na zdravje ljudi (glej prilogo 3).

Glede na prejšnjo večinsko izjavo anketiranih, da živijo v mirni soseski, je zanimiv podatek, da 56 odstotkov posameznikov meni, da hrup v predelu ali soseski v kateri sami živijo, vpliva na njihovo zdravje (glej tabelo 3.).

Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid da	28	56,0	56,0	56,0
ne	22	44,0	44,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Tabela 3.

Sledeče vprašanje je predvidevalo oceno stopnje motečnosti zvonjenja zvonov pri anketiranih. Ti so se uvrščali na lestvici od 1 do 10, kjer je 1 pomenilo sploh me ne moti, 10 pa zelo me moti. Povprečno oceno je predstavljalo število 4.94, kar bi pomenilo, da so se v povprečju posamezniki uvrstili na območje, ko jih zvonjenje moti in ga ne zanemarjajo (glej prilogo 3).

Anketirani v mestnem jedru so v povprečju odgovarjali, da jih zvonjenje zvonov moti in sicer s povprečno oceno 5,08, kot kaže tabela 4.

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne	24	1	10	5,08	3,19
Valid N (listwise)	24				

Tabela 4.

Odstop v levo in desno od te vrednosti je za 3,19. Anketirani v okolici mesta, kjer se zvonjenje zvonov ne sliši, so občutljivost do tega v povprečju ocenili z vrednostjo 4,76. Odklon od te vrednosti je bil 2,95 (glej tabelo 5.).

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne	25	1	9	4,76	2,95
Valid N (listwise)	25				

Tabela 5.

Ta rezultat se mi zdi zanimiv predvsem zato, ker so to odgovori anketiranih, ki bivajo v okolju, kjer se koprskih zvonov praviloma ne sliši.

Večina teh (26 odstotkov), ki so trdili, da jih zvonjenje zvonov moti, je zatrdila, da je to najbolj občutno v dopoldanskem času. 20 odstotkov od tistih anketiranih, ki so trdili, da jih zvonjenje moti, trdi da jih le-to moti vedno.

Od tistih, ki so na zastavljeno vprašanje odgovarjali, jih 56 odstotkov meni, da zvonjenje zvonov do neke mere vpliva na posameznikovo vsakodnevno fizično in psihično počutje. Istočasno pa 24 odstotkov anketiranih meni, da zvonjenje zvonov nima nikakršnega vpliva na njihovo vsakodnevno fizično ali psihično počutje.

Večina (40 odstotkov) anketiranih, ki so na vprašanje odgovarjali meni, da je nadzor nad zvonjenjam zvonov potreben z jasno določitvijo jakosti zvonjenja. 8 odstotkov jih meni, da zvonjenja zvonov ni potrebno nadzorovati.

Na vprašanje ali se vam zdi, da je zvonjenje kot opozarjanje nase s strani Rimokatoliške cerkve primerno ali ne, kar 10 anketiranih ni želelo odgovoriti. Od tistih pa, ki so odgovorili, jih 46 odstotkov meni, da je tovrsten način neprimeren (glej prilogo 3).

46 odstotkov tistih, ki so odgovorili na vprašanje meni, da ima Rimokatoliška cerkev v Sloveniji ravno prav vpliva, 40 odstotkov anketiranih, pa ji pripisuje prevelik vpliv na javno življenje v Sloveniji. Na omenjeno vprašanje 7 anketiranih ni želelo odgovoriti (glej tabelo 6.).

Ali ima Rimokatoliška cerkev v Sloveniji po vašem mnenju

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	preveè vpliva	20	40,0	46,5	46,5
	ravno prav vpliva	23	46,0	53,5	100,0
	Total	43	86,0	100,0	
Missing	b.o.	7	14,0		
Total		50	100,0		

Tabela 6.

Na vprašanje ali soglašate z naukom o verah kot izbirnim predmetom, katerega bi vodila Rimokatoliška Cerkev, so odgovorili vsi anketirani. Le eden v veliki meri soglašaja s trditvijo, medtem ko se drugi anketirani razvrščajo med nevtralno pozicijo, ne soglašanjem in v največjem številu (46 odstotkov) ob odgovoru sploh ne soglašam (glej tabelo 7.).

Ali soglašate z naukom o verah kot izbirnim predmetom, katerega bi vodila RKC

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	v veliki meri soglašam	1	2,0	2,0	2,0
	soglašam	2	4,0	4,0	6,0
	niti niti	8	16,0	16,0	22,0
	ne soglašam	16	32,0	32,0	54,0
	sploh ne soglašam	23	46,0	46,0	100,0
Total		50	100,0	100,0	

Tabela 7.

Zadnje postavljeno vprašanje se mi zdi zelo zanimivo. Podatki namreč kažejo, da je večina izbrala pot »religije na svoj način«. Teh je bilo kar 42 odstotkov od tistih, ki so na vprašanje odgovorili (glej tabelo 8.). Kot vernih v skladu z naukom vere se je opredelilo 26 odstotkov tistih, ki so na vprašanje odgovarjali, vendar pa moram poudariti, da ti niso nujno pripadniki Rimokatoliške cerkve, lahko pripadajo tudi katerikoli drugi religiji.

Ali zase menite, da ste verni ali ne

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	sem veren, v skladu z naukom vere	13	26,0	27,1	27,1
	sem veren na svoj naèin	21	42,0	43,8	70,8
	nisem veren	14	28,0	29,2	100,0
	Total	48	96,0	100,0	
Missing	b.o.	2	4,0		
Total		50	100,0		

Tabela 8.

Po splošni analizi posameznih vprašanj, sem poskušala najti določene povezanosti med različnimi spremenljivkami.

Glede na postavljene hipoteze sem želela ugotoviti ali obstaja povezanost med pripadnostjo določenemu spolu in (ne)pripadnostjo veroizpovedi.

spol * Ali zase menite, da ste verni ali ne

Count		Ali zase menite, da ste verni ali ne			Total
		sem veren, v skladu z naukom vere	sem veren na svoj naèin	nisem veren	
spol	moški	6	6	10	22
	ženski	7	15	4	26
Total		13	21	14	48

Tabela 9.

Kot kaže tabela 9. je več žensk opredelilo kot vernih v skladu z naukom vere, bistveno razliko pa je moč opaziti tudi pri odgovoru veren na svoj način. V številu opredeljenih kot neverni so prednjačili moški. Koeficienti povezanosti, kažejo tako na povezanost med obema spremenljivkama, ženske se pogosteje opredeljujejo verne v kakršnikoli obliki.

Naprej obstaja med spoloma precej različno prepričanje o vplivu hrupa na lastno zdravje znotraj bivalnega okolja. Tudi tu opazim povezanost med spremenljivkama in sicer ženske so v večji meri zatrjevale, da hrup v bivalnem okolju vpliva na lastno zdravje (glej tabelo 10.).

**spol * Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite
vpliva na vaše zdravje**

Count

		Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje		Total
		da	ne	
spol	moški	8	14	22
	ženski	20	8	28
Total		28	22	50

Tabela 10.

Naprej sem poskušala ugotoviti povezanost med (ne)pripadnostjo veroizpovedi in občutljivostjo do zvonjenja zvonov. Od tistih, ki so odgovorili na obe zastavljeni vprašanji, so na zvonenje zvonov najmanj občutljivi posamezniki, ki so se opredelili za verne v skladu z naukom vere. Med temi je najvišja vrednost segala do 7. Ob tem je višje vrednosti opaziti pri posameznikih, ki so se opredelili za verne na svoj način. Kljub temu, da ne morem govoriti o značilni povezanosti med danima spremenljivkama, opažam, da razlike sicer niso tako majhne in jih ni moč zanemariti (glej tabelo 11).

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

		sem veren, v skladu z naukom vere	sem veren na svoj način	nisem veren	Total
N		13	21	14	48
Mean		3,69	5,43	5,43	4,96
Std. Deviation		2,69	3,01	3,08	2,99
Std. Error		,75	,66	,82	,43
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,07	4,06	3,65	4,09
	Upper Bound	5,32	6,80	7,21	5,83
Minimum		1	1	1	1
Maximum		7	9	10	10

Tabela 11.

Majhen preskok v povprečnih vrednostih je opaziti med opredelitvama veren v skladu z naukom vere in veren na svoj način, ter neveren. To bi lahko razložila z dejstvom, da se verni ne upajo pritoževati nad zvonjenjem zvonov in so torej vrednosti nižje. Neverni pa s svojim pritoževanjem izražajo idejno nasprotovanje Rimokatoliški Cerкви, kar se posledično kaže v višjih vrednostih.

Isto povezanost sem nato poskusila poiskati znotraj obeh krogov.

1. Krog

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	sem veren, v skladu z naukom vere	sem veren na svoj način	nisem veren	Total
N	8	10	6	24
Mean	4,13	5,30	6,83	5,29
Std. Deviation	2,70	3,09	3,31	3,07
Std. Error	,95	,98	1,35	,63
95% Confidence Interval for Mean				
Lower Bound	1,87	3,09	3,36	3,99
Upper Bound	6,38	7,51	10,31	6,59
Minimum	1	1	1	1
Maximum	7	9	10	10

Tabela 12.

Tudi znotraj prvega kroga so vrednosti razpršene okoli vrednosti 5. Kot najbolj moteče ocenjujejo zvonjenje zvonov posamezniki, ki so se opredelili za neverne. V povprečju so ti anketirani odgovarjali z vrednostjo 7, torej že zelo blizu vrednosti, ki kaže na visoko občutljivost posameznikov (glej tabelo 12.). Stopnja povezanosti med danima spremenljivkama je v tem primeru večja, kljub temu, da se posamezniki, ki so se opredelili za verne v skladu z naukom vere kažejo za občutljive na zvonjenje do neke mere.

Znotraj drugega kroga sem naletela na zanimivo situacijo. Takoj naj omenim, da ni izrazite povezanosti med danima spremenljivkama. Vrednost se med različnimi opredelitvami glede verske (ne)pripadnosti bistveno ne razlikujejo. Je pa zanimiv podatek, da posamezniki ocenjujejo zvonjenje zvonov kot moteče do neke mere, ob tem pa izstopajo tisti, ki so se opredelili za verne na svoj način. Ti zavzemajo v povprečju vrednost približno 6 (glej tabelo 13.). Pri anketiranih, ki so se opredelili za neverne, se občutljivost na zvonjenje malce zmanjša.

2. Krog

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	sem verem, v skladu z naukom vere	sem verem na svoj naèin	nisem verem	Total
N	5	11	8	24
Mean	3,00	5,55	4,38	4,63
Std. Deviation	2,83	3,08	2,62	2,93
Std. Error	1,26	,93	,92	,60
95% Confidence Interval for Mean				
Lower Bound	-,51	3,48	2,19	3,39
Upper Bound	6,51	7,61	6,56	5,86
Minimum	1	1	1	1
Maximum	7	8	9	9

Tabela 13.

Ob koncu sem ugotavljala še povezanost med versko (ne)pripadnostjo in odnosu do pomena zvonov znotraj Rimokatoliške cerkve. Podatki kažejo na šibko povezanost med danima spremenljivkama. Večina anketiranih meni, da je zvonjenje zvonov ravno v pravšnji meri primeren ali celo neprimeren način opozarjanja Cerkev nase, ne glede na versko pripadnost (glej prilogo 3).

Naj omenim, da bi bilo morda primernejše vprašanje, ki bi anketirane spraševalo ali jih moti glasnost zvonjenja in ne zvonjenje samo.

7.4. INTERPRETACIJA PODATKOV

Število anketiranih za območje anketiranja resda ni ravno veliko. Menim pa, da tudi slučajni vzorec omogoča raznolikost izbranih posameznikov in s tem reprezentativnost populacije. Poleg zadostitvi lastni radovednosti, sem s pridobivanjem in analizo podatkov poskušala preveriti zastavljene hipoteze.

Med anketiranimi je bilo več žensk, te so se v večjem številu kot moški opredeljevale kot verne, bodisi v skladu z naukom določene vere ali na nek svoj način. Sama lahko potrdim, da so tudi ob izvajanju ankete, pripadnice ženskega spola večkrat izražale zaskrbljenost nad postavljenimi vprašanji, obravnavano tematiko. Nemalokrat sem

imela vtis, da poskušajo hrup, ki ga zvonjenje povzroča zanemariti, saj neodobravanje zvonov lahko predstavlja greh.

Menim, da sem obravnavala relativno mlade posameznike, kar se lahko odraža tudi na rezultatih, saj je vernost v Sloveniji bolj prisotna in izrazita med starejšimi. Kot zanimivo sem ocenila trditev, da večina izprašanih trdi, da živijo v mirni soseski. Odgovor je nekako razumljiv, saj je mesto Koper starejše in manjše mesto, katerega jedro ne vsebuje glasnih lokalov ali drugih virov hrupa. Prav tako pa se po starem jedru pretaka sorazmerno malo prometa, z izjemo glavnih ulic. Enako bi lahko trdila za mestno okolico. Večina anketiranih meni, da mestne oblasti sicer skrbijo za omejevanje hrupa, vendar ne dovolj. Menim, da se to mnenje nanaša predvsem na večje dogodke ali prireditve (Koprski noč,...). Anketirani se v precejšnji meri zavedajo nevarnosti, katere predstavlja hrup za posameznika in v večini tudi menijo, da hrup znotraj njihovega bivalnega okolja vpliva na zdravje. Tak odgovor, bi lahko predstavljal nadaljevanje predhodnega vprašanja o hrupu in njegovi škodljivosti. V povprečju koprski zvonovi anketiranih ne motijo do ravni ekstremnih vrednosti. Moram priznati, da sem na tej lestvici pričakovala višje vrednosti. Posamezniki pa so se uvrščali približno na sredino, z rahlim odstopanjem v levo ali desno. Da bi preverila postavljeno hipotezo, sem nato iste rezultate pregledala le med prebivalci najprej prvega in nato drugega kroga. Slučajno ali praviloma, sem prišla do zaključka, da so sicer v obeh primerih posamezniki razmeroma manj občutljivi na zvonjenje. Pa vendar prebivalci drugega kroga dosegajo zelo visoke vrednosti in se približajo prvemu krogu. Glede na to, da na območju drugega kroga, zvonjenja koprskih zvonov ni moč slišati, se mi zdi rezultat zelo zanimiv. Ob tem lahko sklepam, da posameznike resnično moti predvsem fizičen hrup, ki ga zvonovi povzročajo, saj večina predlaga rešitev preko jasne določitve jakosti zvoka. To trditev bi lahko omejila na prvi krog. V drugem krogu pa ni moč sklepati v to smer. Razlogi za neodobravanje zvonov tičijo po mojem mnenju nekje drugje. Menim, da se ljudje zavedamo pomena zvonov znotraj Rimokatoliške cerkve in sporočila, ki jih ta nosijo in se temu na nek tihi način upiramo. Ne želim trditi, da se ta dejavnik pojavlja le v okolici mesta, menim da je prisoten povsod, vendar v drugem krogu pride lažje do izraza, ga lažje prepoznamo. Vpliv fizične bližine je namreč v okolici mesta izbrisan.

Večino anketiranih zvonjenje moti predvsem v dopoldanskem času, predvidevam, da je to ob zgodnejših jutranjih urah. Ob dejstvu, da je večina anketiranih zaposlenih, dan podatek ni pričakovan. Lahko pa ni nujno izražal lastne izkušnje, temveč morda

splošno misel, da nas hrup najbolj moti zjutraj in ponoči. Večina jih tudi meni, da ima Rimokatoliška cerkev v Sloveniji ravno prav vpliv, da pa nenehno zvonjenje ni ravno pravšnji način opozarjanja nase. Kot ugotovljeno, to mnenje ni bilo odvisno od verske (ne)pripadnosti. Povsem pričakovan pa je podatek, da se velika večina anketiranih ne strinja z uvedbo nauka o verah v šole, katerega bi vodila Rimokatoliška cerkev. Ta odgovor se povezuje z opredelitvijo veroizpovedi, ki temelji na lastni svobodi. Lahko zatrdim, da podatki ne kažejo nekega izrazitega nasprotovanja Rimokatoliški cerkvi, vendar menim, da si posamezniki želimo predvsem svobodo, tako pri načinu izobraževanja otrok, kot tudi lastni duhovni pripadnosti in opredelitvi. Moram poudariti tudi, da so se večje razlike pri izkazovanju občutljivosti do zvonjenja zvonov, kazale v odvisnosti od fizične bližine ali oddaljenosti od zvonika in ne toliko od verske opredelitve.

Z danimi podatki lahko torej potrdim hipotezo 1., ki trdi, da se neodobravanje zvonjenja zvonov kaže predvsem zaradi fizične bližine, neposrednega izpostavljanja hrupu. S fizičnim oddaljevanjem se ta dejavnik izgublja in pokaže se vpliv zavračanja ideologije. Naj še enkrat zatrdim, da vrednosti neodobravanja v povprečju niso visoke, vendar so učinki zvonjenja vidni in jih ne želim zanemariti. Na območju, kjer se zvonjenja zvonov ne sliši, pa ga posamezniki vseeno zaznavajo kot moteče, stopijo v ospredje drugačni učinki.

S fizičnim oddaljevanjem od zvonika pa se občutljivost na zvonjenje zmanjšuje. Sicer pa ne izgine v celoti. Razlog pripisujem drugačnim, bolj skritim oblikam dojetanja zvonov. Njih neodobravanje na območju, kjer niso slišni izvira po vsej verjetnosti v zavračanju cerkvene ideologije. Ne morem trditi, da je pojav izrazit. Tako je le moje predvidevanje. Praviloma nas hrup objekta, ki ga ne slišimo ne more motiti, če nas ne moti predvsem njegov obstoj. Glede na različne razlage o pomenu zvona znotraj Rimokatoliške cerkve, ki sem jih podala v teoretičnem delu, je zadeva smiselna in neizogibna.

Rezultati so pokazali tudi, da se ženske pogosteje opredeljujejo kot verne na kakšen koli način kot moški. Nisem pa zasledila povezanosti med versko (ne)pripadnostjo in (ne)naklonjenostjo zvonjenju zvonov. Tako tudi ne morem trditi, da so ženske zvonjenju zvonov bolj naklonjene. Tako hipoteze 2. ne morem potrditi v celoti. Vpliv hrupa se je izražal predvsem preko bližine ali oddaljenosti.

8. ZAKLJUČEK

“Nekoč je bil gozd, v katerem so ptiči peli podnevi in žuželke ponoči. Drevesa so rasla, cvetice cvetele in vsa živa bitja so se veselila življenja v svobodi.

Vsi ki so stopili tja, so bili popeljani v Samoto, ki je domovanje Boga, ki prebiva v tišini narave in njeni lepoti.

Toda prišlo je obdobje nevednosti, ko so ljudje postali zmožni graditi tristo metrov visoka poslopja in v enem mesecu uničiti reke in gozdove in hribe. Gradili so bogoslužne hiše iz lesa gozdnih dreves in kamna gozdnih tal. Kupole, vrhovi zvonikov in minareti so moleli v nebo; zrak je bil poln zvonjenja zvonov, molitve, pesmi in vzpodbujanja.

Bog nenadoma ni imel več doma«

(bisernaogrlica.com/demello/zgodbe/12htm).

Danes skoraj ni koščka zemlje, kjer se ne bi slišalo zvonjenja zvonov. Včasih se mi je zdelo, da slišim zvonove celo tam kjer jih ni bilo, saj sem ob branju literature nenehno čutila njihovo prisotnost. Ta prisotnost pa me je opozarjala na obveznost, ki jo dolgujem letom študija in ni puščala ravno prijetnega priokusa.

Drugič sem spet čutila, da delam zvonovom krivico. Veliko avtorjev je pisalo o ljubezni do zvonov, o pomenu, ki jih nosijo v njihovem življenju. Jaz pa sem se ozirala kvišku in videla le navaden objekt v rokah Cerkve. A to je le eden od odsevov, ki ga ponujajo različni koti, iz katerih gledamo. Menim, da sem se potrudila biti čimbolj široko gleda in obravnavati zvon iz vseh zornih kotov. Konec koncev smo ljudje tisti, ki smo mu dali pomen, zarisali smeri njegovega delovanja in vpliv, ki ga bo imel na nas.

Zvon proizvaja glasbo, ki po mojem mnenju nosi velik pomen v posameznikovem življenju. Nisem želela pozabiti, da je vsak posameznik neponovljivo bitje in prav taki so njegovi doživljaji, ki jih ne gre zanemarjati ali podcenjevati. Nam prijeten zvok, lahko nekomu drugemu pomeni hrup. Če sem se potrudila, sem v zvonu zagledala

tudi blaženje trdega vsakdana. Za tiste, ki verjamejo v boljše življenje po smrti, v nebesa in jih zvon vedno znova opozarja na njihovo prisotnost. A koprski zvonovi so dvignili ogromno prahu. Opazovala sem ga, kako se dviga ob listanju knjig v koprski knjižnici in istočasnem pogledu na mimo sprehajajoče, ki so ob vsakem udarcu pogledali proti zvoniku. Zrak je bil vedno znova pol bitja in predstavljala sem si zadnjo sodbo. Misel na okoliška stanovanja me je zmrazila in takrat sem dobila občutek, da Cerkev pretirava. Dejansko v tem primeru (pa še kakšen bi se našel)ne gre za ničesar drugega kot hrup. Ne glasbo, ne užitek.

Kadarkoli sem se namenila iskati literaturo, vprašati za mnenje ali karkoli drugega, sem naletela na isti odziv. Oznaka »še ene, ki se je dala kritizirati Cerkev« me je ubogljivo spremljala, koprski duhovnik pa me je prijazno vabil k maši. Nesmiselno se mi zdi dejstvo, da se ljudje ne želijo zavedati navadnih fizičnih pojavov, ki so v okolju moteči. In tu je tičal moj namen. Poskus prikazati, da zvonovi ne glede na to, kar skrito nosijo, povzročajo hrup. In ta hrup moti vsakdanje življenje posameznikov. Ob zaključkih mi je predvsem žal, da nisem imela boljšega dostopa do že tako redke literature. Na voljo je predvsem ogromno literature o fizičnih lastnostih zvonov ali o njih zgodovinskem razvoju. Sicer bi morda temeljita raziskava o spreminjanju in dodajanju pomenov zvonu skozi tok zgodovine, bila zanimiva. Sama sem se želela osredotočiti predvsem na današnjo situacijo in to podkrepiti s konkretnim primerom. Želela bi si tudi, da bi lahko uporabila večji vzorec ali, da bi za boljšo reprezentativnost določila posameznike, ki bi jih anketirala. Ob tovrstni ideji, sem se namreč soočila z nešteto težav, ki se začnejo pri pridobitvi seznama prebivalstva in nadaljujejo pri predhodnem obveščanju.

Menim, da sem v veliki meri potrdila postavljeno hipotezo in upam si trditi, da v večji ali manjši meri te ugotovitve veljajo na celotni populaciji. Prepričana sem da je odnos do zvonov v mestu Koper in okolici odvisen predvsem od fizične (ne)oddaljenosti od zvonika.

V starem mesnem jedru je tudi veliko starejšega prebivalstva, pa tudi več prebivalstva različne narodnosti in veroizpovedi. Morda se tudi tovrsten dejavnik lahko odraža znotraj konceptualizacije zvonov. Dejstvo je da skozi diplomsko nalogo nisem želela podati negativnega prizvoka zvonovom. Podajam pa mnenje, da se jih Rimokatoliška cerkev velikokrat preveč izrazito poslužuje v svoje namere in se jih tako okorišča. Dobila sem tudi občutek, da se ljudje zelo nagibamo k možnosti izbire in točnih opredelitev, lepe se nam zdijo trditve in način razmišljanja, ki se nam zdi svoboden.

Zato se toliko raje opredeljujemo kot verne na svoj način, čeprav morda sploh ne vemo kaj to točno pomeni. Pa vendar je naš način in to nam ugaja. Morda ljubimo zvonove, ko nam niso vsiljeni, morda slišimo njih pesem, ko niso preglasni. Želela bi le neko srednjo mejo, da ne bi prihajalo do drastičnih reakcij, kot je onemogočanje zvonjenja in razne druge vidne vrste upora. Pa seveda, da ne bi bilo dvignjenega preveč prahu...

9. LITERATURA

9.1. Samostojne publikacije

1. Adam, F. (1995): Kompendij socioloških teorij. Študentska organizacija Univerze, Ljubljana
2. Ambrožič, M. (1993): Zvonarstvo na Slovenskem, Inštitut za zgodovino cerkve pri Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, Ljubljana
3. Bellomo, G. (2002): Principi di diritto ambientale. Giuffre, Milano
4. Chevalier, J., Gheerbrant, A. (1987): Dizionario di simboli, miti, sogni, costumi, gesti, forme, figure, colori, numeri; volume primo A-K. Biblioteca Universale Rizzoli, Milano
5. Cummings, A.,T. (2003): All about symbols, Understanding the unwritten language of symbols from mythology, astrology, dreams, Astrolog Publishing House Ltd, Hod Hasharon (Irsael)
6. Čudina, M. (2001): Tehnična akustika. Merjenje, vrednotenje in zmanjševanje hrupa in vibracij. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za strojništvo, Ljubljana
7. Derrida, J. (1988): Glas in fenomen. Škuc, znanstveni inštitut Filozofske fakultete (Studia Humanitatis), Ljubljana
8. Dolar, M. (2003): O glasu. Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana
9. Feuerbach, L. (1982): Bistvo krščanstva, Slovenska matica, Ljubljana
10. Flere, S., Kerševan, M. (1995): Religija in sodobna družba, uvod v sociologijo religije. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana

11. Gspan, P. (1995): Hrup in okolje. Univerza v Ljubljani, Višja tehniška varnostna šola, Ljubljana
12. Guardini, R. (1991): Svet in oseba: poskusi krščanskega pogleda na človeka, Mohorjeva družba, Celje
13. Haralambos, M., Holborn, M. (1999): Sociologija, teme in pogledi. Državna založba Slovenije, Ljubljana
14. Heelas, P., Martin, D., Morris, P. (1998): Religion, modernity and postmodernity. Oxford; Malden, Blackwell
15. Jenko, J. (1989): Klic časa; Zdrava Marija; Simbolika zvonov, Župnijski urad, Ljubljana
16. Jogan, M. (1986): Ženska, Cerkev in družina. Delavska enotnost, Ljubljana
17. Jung, C., G. (1996): Religija in psihologija. Nova revija, Ljubljana
18. Jung, C., G. (1995): Arhetipi, kolektivno nezavedno, sinhroniciteta. Akademsko založba Katedra, Maribor
19. Kerševan, M. (1975): Religija kot družbeni pojav. Mladinska knjiga, Ljubljana
20. Kropivnik, S., Trampuž, C. (2000): Analize podatkov z SPSS-om, Predavanja in vaje, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana
21. Kung, H. (2001): La Chiesa cattolica: una breve storia. Rizzoli, Milano
22. Lah, A. (1995): Leksikon okolje in človek. CZD, Kmečki glas. Ljubljana
23. Luckmann, T. (1997): Nevidna religija. Krtina, Ljubljana

24. Malavašič, I. (1987): *Pesmi slovenski zvonov*; priročnik za pritrkovalce, Mohorjeva družba, Celje
25. Malnar, B. (2002/ 2003): *Raziskovalni seminar; Študijsko gradivo (interno)*, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana
26. Mercina, I. (1926): *Zbrani zvonoslovni spisi*, Katoliška knjigarna, Gorica
27. Mercina, I. (1926): *Slovenski pritrkovalec: navodilo za pritrkovanje cerkvenih zvonov po številkah*. Katoliška knjigarna, Gorica
28. Merriam, A. P. (2000): *Antropologija glasbe. Znanstveno in publicistično središče*, Ljubljana
29. Musek, J. (1990): *Simboli, kultura, ljudje*, Znanstveni Inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana
30. Pečjak, V.(1975): *Psihologija spoznavanja*. Državna založba Slovenije, Ljubljana
31. Petek, L. (2001): *Simbol gore*. Diplomsko delo, fakulteta za družbene vede, Ljubljana
32. Pierce, J. R. (1965): *La teoria dell informazione: simboli, codici, messaggi*. Edizioni scientifiche e tecniche Mondadori, Milano
33. Plevnik, L. (2002): *Simbol lestve in motiv psihološke preobrazbe*. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana
34. Rosenberg, A. (1987): *Odkrivajmo simbole. Prasimboli in njihovo spreminjanje*, Mohorjeva družba, Celje
35. Smolik, M. (1995): *Liturgika: pregled krščanskega bogoslužja*, Mohorjeva družba, Celje

36. Smrke, M. (2000): Svetovne religije, FDV, Ljubljana
37. Starc, I. (2004): Živalski simboli v zahodnem krščanstvu. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana
38. Tagore, R. (1994): Religija človeka. Mladinska knjiga, Ljubljana
39. Toš, N. (1975): Metode družboslovnega raziskovanja. Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ljubljana
40. Toš, N., Potočnik, V., Flere, S., Smrke, M. Uhan, S., Dragoš, S. (1999): Podobe o Cerkvi in Religiji (na Slovenskem v 90-ih), FDV- Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, Ljubljana
41. Trdina, J. (1987): Podobe prednikov: Zapiski Janeza Trdine iz obdobja 1870-1897. Knjižna zbirka Krt, Ljubljana
42. Tuchle, H. (1994): Zgodovina cerkve 3; Reformacija, protireformacija in katoliška prenova, Družina, Ljubljana

9.2. Članki in raziskave

1. Dolar, M. (2003): Politika glasu, v Problemi 4-5, letnik XLI, stran 5-23
2. Jančar, D. (2004): Zvoniki in minareti. V Sobotna priloga, 10 januar, stran 32
3. Jerman, B. (2005): Onesnaževalec, ki nas vedno bolj spravlja ob živce. V Deloindom, priloga Dela in Slovenskih novic, 26 januar, leto 13, št. 04, stran 12-14
4. Perrin, R., Charnley, T., Swallowe, G. M. (1995): On the tuning of church and carillon bells. V Applied Acoustics, Volume 46, Issue 1, 83-101
5. Skanberg, A., Ohrstrom, E. (2002): Adverse health effects in relation to urban residential soundscapes. V Journal of Sound and Vibration, Volume 250, Issue 1, 7 February, 151-155
6. Institut d.o.o. Razvojna in raziskovalna dejavnost (1998): meritev glasnosti koprskih zvonov, naročnik Mestna občina Koper

9.3. Medmrežje

1. www.campane.org (24.1.2005)
2. www.uradni-list.si (14.04.2005): Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju
3. www.bisernaogrlica.com/demello/zgodbe/12htm(15.12.2004)
4. www.arso.gov.si (15.12.2004): o hrupu
5. www.decibel-af.si/hrup.htm (22.04.2005)

10. PRILOGE

1. Priloga 1: Meritev glasnosti koprskih zvonov
2. Priloga 2: Vprašalnik
3. Priloga 3: Tabele

PRILOGA 2

VPRAŠALNIK

1.Spol: 1.moški
2.ženski

2.Starost:.....

3. Stopnja izobrazbe:.....

4.Ali ste zaposleni: 1.da
2.ne
9. b.o.

5.Ali ocenjujete predel (okoliš, soseska) v katerem Vi živite kot:

- 1.zelo hrupen
- 2.hrupen
3. niti niti
4. miren predel
9. b.o.

6. Zvočno onesnaževanje postaja pomemben dejavnik kakovosti bivanja. Ali menite, da mestne oblasti dovolj skrbijo za preprečevanje tovrstnega onesnaževanja ali ne?

1. da, v dovoljšnji meri skrbijo
2. da skrbijo, vendar ne dovolj
3. sploh ne skrbijo
9. b.o.

7. V kolikšni meri hrup po Vašem mnenju vpliva oziroma ne vpliva na zdravje ljudi?

1. v zelo veliki meri
2. v veliki meri
3. v srednji meri
4. v nizki meri
5. sploh nima vpliva
9. b.o.

8.Ali menite, da hrup v predelu (okolišu, soseski) v katerem Vi živite vpliva na vaše zdravje ali ne?

1. da
2. ne
9. b.o.

9. V mestu Koper zvonijo cerkveni zvonovi vsako polno uro med 6.00 zjutraj in 20.00 zvečer. Ali Vas to moti ali ne? (pri čemer vrednost 1 pomeni, da Vas to sploh ne moti, 10 pa da Vas to zelo moti)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
sploh me ne moti
zelo me moti

10. V katerem delu dneva Vas zvonjenje najbolj moti (odgovarja če je 9. odgovoril z da)?

1. v dopoldanskem času
2. v popoldanskem času
3. zvečer
4. vedno
9. b.o.

11. Ali menite, da zvonjenje zvonov lahko vpliva na vaše vsakodnevno fizično in psihično počutje ali ne?

1. da, v veliki meri vpliva
2. da, do neke mere vpliva
3. ne, nima nikakršnega vpliva
9. b.o.

12. Na kakšen način menite da je mogoče nadzorovati zvonjenje zvonov v bivalnem okolju in ali je to sploh mogoče? Izberite trditve s katerimi se strinjate (eno, več ali vse):

1. z upoštevanjem pravil, katera urejajo zvočni hrup in veljajo za vse enako
2. z jasno določitvijo glasnosti zvonjenja
3. z določitvijo frekventnosti zvonjenja (kolikokrat na dan, teden, mesec, leto naj se zvoni)
4. zvonjenja zvonov ni potrebno nadzorovati
9. b.o.

13. Rimokatoliška Cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se Vam ta način opozarjanja nase zdi

1. zelo primeren
2. ravno v pravšnji meri primeren
3. neprimeren
9. b.o.

14. Ali ima Rimokatoliška Cerkev v Sloveniji po Vašem mnenju

1. preveč vpliva
2. ravno prav vpliva
3. premalo vpliva
9. b.o.

na javno življenje.

15. Ali soglašate z naukom o verah kot izbirnim predmetom, katerega bi vodila Rimokatoliška Cerkev?

1. v veliki meri soglašam
2. soglašam
3. niti niti
4. ne soglašam
5. sploh ne soglašam
9. b.o.

16. Ali zase menite, da ste verni ali ne?

1. sem veren, v skladu z naukom vere
2. sem veren na svoj način
3. nisem veren
9. b.o.

PRILOGA 3

TABELE

Starost:

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
starost	50	19	70	36,48	14,84
Valid N (listwise)	50				

Stopnja izobrazbe:

Statistics

stopnja izobrazbe

N	Valid	50
	Missing	0
Mean		5,34
Std. Deviation		,85
Minimum		4
Maximum		7

stopnja izobrazbe

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 4	5	10,0	10,0	10,0
5	30	60,0	60,0	70,0
6	8	16,0	16,0	86,0
7	7	14,0	14,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Zaposlitev:

Statistics

Ali ste zaposleni

N	Valid	50
	Missing	0
Std. Deviation		,50
Minimum		1
Maximum		2

Ali ste zaposleni

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid da	29	58,0	58,0	58,0
ne	21	42,0	42,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Ocena hrupa v lastni soseski:

Ali ocenjujete predel v katerem živite kot:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid zelo hrupen	4	8,0	8,0	8,0
hrupen	13	26,0	26,0	34,0
niti, niti	14	28,0	28,0	62,0
miren predel	19	38,0	38,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Statistics

Ali ocenjujete predel v katerem živite kot:

N	Valid	50
	Missing	0
Std. Deviation		,99
Skewness		-,445
Std. Error of Skewness		,337
Kurtosis		-,967
Std. Error of Kurtosis		,662
Minimum		1
Maximum		4

Skrb za preprečevanje zvočnega onesnaževanja:

Statistics

Ali menite da mestne oblasti dovolj skrbijo za preprečevanje zvočnega hrupa

N	Valid	48
	Missing	2
Std. Deviation		,71
Skewness		-,121
Std. Error of Skewness		,343
Kurtosis		-,946
Std. Error of Kurtosis		,674
Minimum		1
Maximum		3

Ali menite da mestne oblasti dovolj skrbijo za preprečevanje zvočnega hrupa

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid da, v dovoljšnji meri skrbijo	10	20,0	20,8	20,8
da skrbijo, vendar ne dovolj	24	48,0	50,0	70,8
sploh ne skrbijo	14	28,0	29,2	100,0
Total	48	96,0	100,0	
Missing b.o.	2	4,0		
Total	50	100,0		

Vpliv hrupa na zdravje ljudi:

Statistics

V kolikšni meri hrup po vašem mnenju vpliva ali ne na zdravje ljudi

N	Valid	50
	Missing	0
Std. Deviation		,85
Skewness		,445
Std. Error of Skewness		,337
Kurtosis		-,920
Std. Error of Kurtosis		,662
Minimum		1
Maximum		4

V kolikšni meri hrup po vašem mnenju vpliva ali ne na zdravje ljudi

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid v zelo veliki meri	20	40,0	40,0	40,0
v veliki meri	17	34,0	34,0	74,0
v srednji meri	12	24,0	24,0	98,0
v nizki meri	1	2,0	2,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Ocene vpliva hrupa v lastni soseski:

Statistics

Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje

N	Valid	50
	Missing	0
Mean		1,44
Std. Deviation		,50
Skewness		,249
Std. Error of Skewness		,337
Kurtosis		-2,020
Std. Error of Kurtosis		,662
Minimum		1
Maximum		2

Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid da	28	56,0	56,0	56,0
ne	22	44,0	44,0	100,0
Total	50	100,0	100,0	

Ocene občutljivosti do zvonjenja zvonov v Kopru:

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne	50	1	10	4,94	3,01
Valid N (listwise)	50				

Deli dneva, ko je zvonjenje zvonov najbolj moteče:

Statistics

V katerem delu dneva vas zvonjenje najbolj moti

N	Valid	31
	Missing	19
Mean		2,45
Std. Deviation		1,34
Skewness		-,024
Std. Error of Skewness		,421
Kurtosis		-1,851
Std. Error of Kurtosis		,821
Minimum		1
Maximum		4

V katerem delu dneva vas zvonjenje najbolj moti

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	v dopoldanskem	13	26,0	41,9	41,9
	v popoldanskem času	1	2,0	3,2	45,2
	zvečer	7	14,0	22,6	67,7
	vedno	10	20,0	32,3	100,0
	Total	31	62,0	100,0	
Missing	b.o.	19	38,0		
Total		50	100,0		

Vpliv zvonjenja zvonov na počutje posameznikov:

Statistics

Ali menite, da zvonjenje zvonov lahko vpliva na vse vsakodnevno fizično in psihično počutje ali ne

N	Valid	48
	Missing	2
Mean		2,10
Std. Deviation		,69
Skewness		,263
Std. Error of Skewness		,343
Kurtosis		,170
Std. Error of Kurtosis		,674
Minimum		1
Maximum		4

Ali menite, da zvonjenje zvonov lahko vpliva na vse vsakodnevno fizično in psihicno počutje ali ne

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	da, v veliki meri vpliva	8	16,0	16,7	16,7
	da, do neke mere vpliva	28	56,0	58,3	75,0
	ne, nima nikarsnega vpliva	12	24,0	25,0	100,0
	Total	48	96,0	100,0	
Missing	b.o.	2	4,0		
Total		50	100,0		

Nadzor zvonjenja zvonov v bivalnem okolju:

Statistics

Na kakšen način menite, da je mogoče nadzorovati zvonjenje zvonov v bivalnem okolju

N	Valid	48
	Missing	2
Mean		2,13
Std. Deviation		,91
Skewness		,442
Std. Error of Skewness		,343
Kurtosis		-,542
Std. Error of Kurtosis		,674
Minimum		1
Maximum		4

Na kakšen način menite, da je mogoče nadzorovati zvonjenje zvonov v bivalnem okolju

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	z upoštevanjem pravil, ki urejajo zvočni hrup in veljajo za	13	26,0	27,1	27,1
	z jasno določitvijo glasnosti zvonjenja	20	40,0	41,7	68,8
	z določitvijo frekventnosti zvonjenja	11	22,0	22,9	91,7
	zvonjenja zvonov ni potrebno nadzorovati	4	8,0	8,3	100,0
	Total	48	96,0	100,0	
Missing	b.o.	2	4,0		
Total		50	100,0		

Pomen zvonov znotraj Rimokatoliške cerkve:

Statistics

Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi

N	Valid	40
	Missing	10
Mean		2,53
Std. Deviation		,60
Skewness		-,855
Std. Error of Skewness		,374
Kurtosis		-,188
Std. Error of Kurtosis		,733
Minimum		1
Maximum		3

Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid zelo primeren	2	4,0	5,0	5,0
ravno v pravšnji meri primeren	15	30,0	37,5	42,5
neprimeren	23	46,0	57,5	100,0
Total	40	80,0	100,0	
Missing b.o.	10	20,0		
Total	50	100,0		

Vpliv Rimokatoliške cerkve v Sloveniji:

Statistics

Ali ima Rimokatoliška cerkev v Sloveniji po vašem mnenju

N	Valid	43
	Missing	7
Mean		1,53
Std. Deviation		,50
Skewness		-,145
Std. Error of Skewness		,361
Kurtosis		-2,078
Std. Error of Kurtosis		,709
Minimum		1
Maximum		2

Ali ima Rimokatoliška cerkev v Sloveniji po vašem mnenju

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	preveè vpliva	20	40,0	46,5	46,5
	ravno prav vpliva	23	46,0	53,5	100,0
	Total	43	86,0	100,0	
Missing	b.o.	7	14,0		
Total		50	100,0		

Mnenje o nauku o verah:

Statistics

Ali soglašate z naukom o verah kot izbirnim predmetom, katerega bi vodila RKC

N	Valid	50
	Missing	0
Mean		4,16
Std. Deviation		,98
Skewness		-1,156
Std. Error of Skewness		,337
Kurtosis		1,100
Std. Error of Kurtosis		,662
Minimum		1
Maximum		5

Ali soglašate z naukom o verah kot izbirnim predmetom, katerega bi vodila RKC

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	v veliki meri soglašam	1	2,0	2,0	2,0
	soglašam	2	4,0	4,0	6,0
	niti niti	8	16,0	16,0	22,0
	ne soglašam	16	32,0	32,0	54,0
	sploh ne soglašam	23	46,0	46,0	100,0
Total		50	100,0	100,0	

Pripadnost veroizpovedi:

Statistics

Ali zase menite, da ste verni ali ne

N	Valid	48
	Missing	2
Mean		2,02
Std. Deviation		,76
Skewness		-,035
Std. Error of Skewness		,343
Kurtosis		-1,221
Std. Error of Kurtosis		,674
Minimum		1
Maximum		3

Ali zase menite, da ste verni ali ne

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	sem veren, v skladu z naukom vere	13	26,0	27,1	27,1
	sem veren na svoj naèin	21	42,0	43,8	70,8
	nisem veren	14	28,0	29,2	100,0
	Total	48	96,0	100,0	
Missing	b.o.	2	4,0		
Total		50	100,0		

Ugotavljanje povezanosti med spolom in (ne)pripadnost veroizpovedi:

spol

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	moški	22	44,0	44,0	44,0
	žeski	28	56,0	56,0	100,0
Total		50	100,0	100,0	

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
spol * Ali zase menite, da ste verni ali ne	48	96,0%	2	4,0%	50	100,0%

spol * Ali zase menite, da ste verni ali ne Crosstabulation

Count

		Ali zase menite, da ste verni ali ne			Total
		sem veren, v skladu z naukom vere	sem veren na svoj naèin	nisem veren	
spol	moški	6	6	10	22
	žeski	7	15	4	26
Total		13	21	14	48

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,215 ^a	2	,045
Likelihood Ratio	6,385	2	,041
Linear-by-Linear Association	1,834	1	,176
N of Valid Cases	48		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,96.

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,360	,045
	Cramer's V	,360	,045
	Contingency Coefficient	,339	,045
N of Valid Cases		48	

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

Ugotavljanje povezanosti med spolom in preprièanju glede vpliva hrupa na lastno zdravje:

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
spol * Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje	50	100,0%	0	,0%	50	100,0%

spol * Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje Crosstabulation

Count

		Ali menite, da hrup v predelu v katerem vi živite vpliva na vaše zdravje		Total
		da	ne	
spol	moški	8	14	22
	žeski	20	8	28
Total		28	22	50

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	6,148 ^b	1	,013		
Continuity Correction ^a	4,807	1	,028		
Likelihood Ratio	6,249	1	,012		
Fisher's Exact Test				,021	,014
Linear-by-Linear Association	6,025	1	,014		
N of Valid Cases	50				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,68.

Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by	Phi	-,351	,013
Nominal	Cramer's V	,351	,013
	Contingency Coefficient	,331	,013
N of Valid Cases		50	

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

Ugotavljanje povezanosti med (ne)pripadnost veroizpovedi in opredelitvijo občutljivosti na zvonjenje zvonov:

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	sem verem, v skladu z naukom vere	sem verem na svoj naèin	nisem verem	Total
N	13	21	14	48
Mean	3,69	5,43	5,43	4,96
Std. Deviation	2,69	3,01	3,08	2,99
Std. Error	,75	,66	,82	,43
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound 2,07 Upper Bound 5,32	4,06 6,80	3,65 7,21	4,09 5,83
Minimum	1	1	1	1
Maximum	7	9	10	10

Test of Homogeneity of Variances

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00.

Ali vas to moti ali ne

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,051	2	45	,950

ANOVA

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

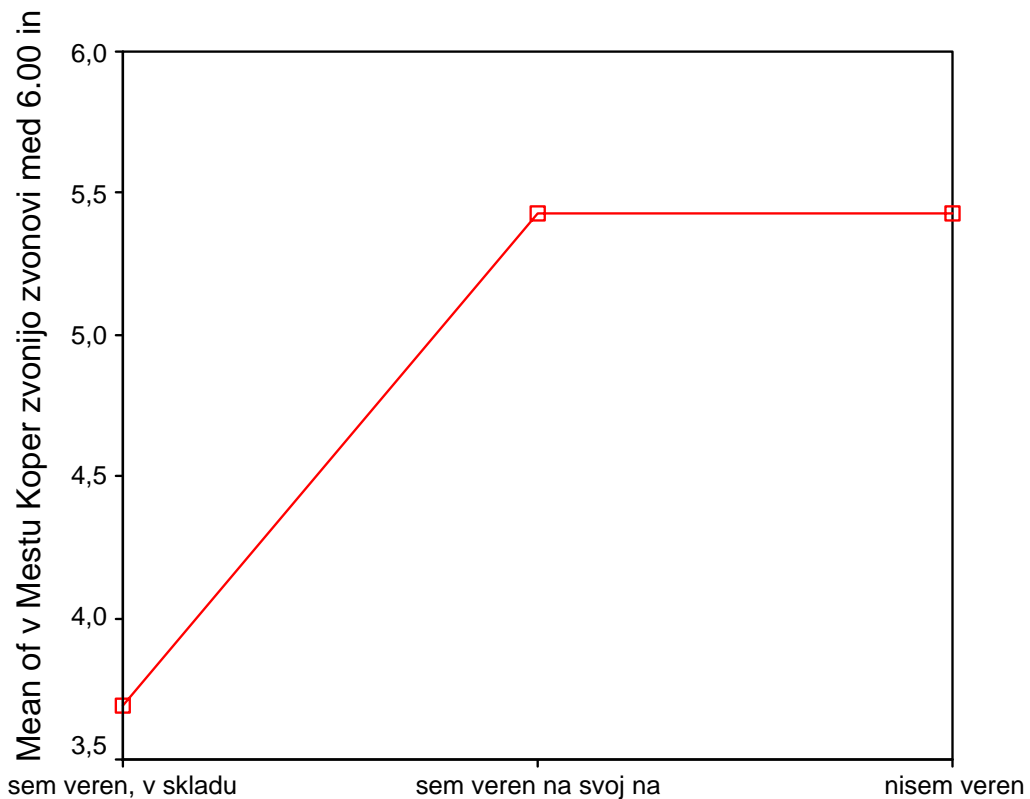
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	28,576	2	14,288	1,643	,205
Within Groups	391,341	45	8,696		
Total	419,917	47			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

Bonferroni

(I) Ali zase menite, da ste verni ali ne	(J) Ali zase menite, da ste verni ali ne	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
sem verem, v skladu z naukom vere	sem verem na svoj naèin	-1,74	1,04	,307	-4,32	,85
	nisem verem	-1,74	1,14	,400	-4,56	1,09
sem verem na svoj naèin	sem verem, v skladu z naukom vere	1,74	1,04	,307	-,85	4,32
	nisem verem	,00	1,02	1,000	-2,53	2,53
nisem verem	sem verem, v skladu z naukom vere	1,74	1,14	,400	-1,09	4,56
	sem verem na svoj naèin	,00	1,02	1,000	-2,53	2,53

Ali zase menite, da ste verni ali ne

1. Krog

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	sem veren, v skladu z naukom vere	sem veren na svoj naèin	nisem veren	Total
N	8	10	6	24
Mean	4,13	5,30	6,83	5,29
Std. Deviation	2,70	3,09	3,31	3,07
Std. Error	,95	,98	1,35	,63
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound 1,87 Upper Bound 6,38	3,09 7,51	3,36 10,31	3,99 6,59
Minimum	1	1	1	1
Maximum	7	9	10	10

Test of Homogeneity of Variances

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00.
Ali vas to moti ali ne

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,108	2	21	,898

ANOVA

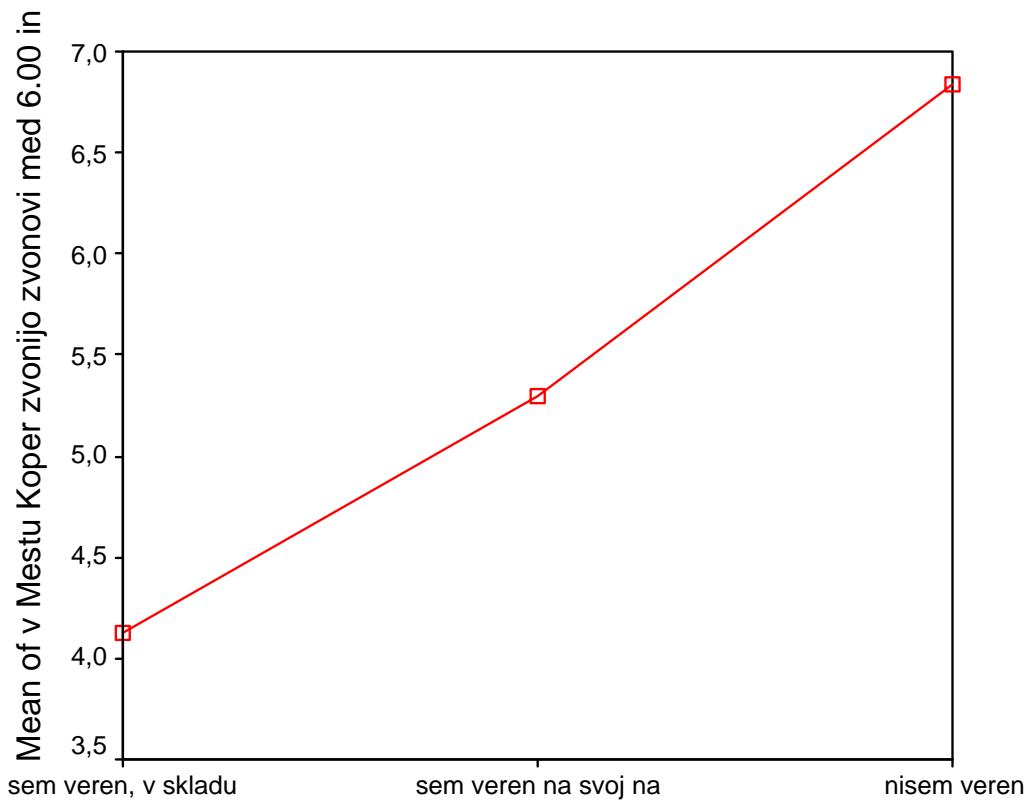
v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	25,150	2	12,575	1,377	,274
Within Groups	191,808	21	9,134		
Total	216,958	23			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne
Bonferroni

(I) Ali zase menite, da ste verni ali ne	(J) Ali zase menite, da ste verni ali ne	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
sem verem, v skladu z naukom vere	sem verem na svoj naèin	-1,17	1,43	1,000	-4,90	2,55
	nisem verem	-2,71	1,63	,336	-6,95	1,54
sem verem na svoj naèin	sem verem, v skladu z naukom vere	1,17	1,43	1,000	-2,55	4,90
	nisem verem	-1,53	1,56	1,000	-5,59	2,53
nisem verem	sem verem, v skladu z naukom vere	2,71	1,63	,336	-1,54	6,95
	sem verem na svoj naèin	1,53	1,56	1,000	-2,53	5,59

Ali zase menite, da ste verni ali ne

2. Krog

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	sem veren, v skladu z naukom vere	sem veren na svoj naèin	nisem veren	Total
N	5	11	8	24
Mean	3,00	5,55	4,38	4,63
Std. Deviation	2,83	3,08	2,62	2,93
Std. Error	1,26	,93	,92	,60
95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound -51 Upper Bound 6,51	3,48 7,61	2,19 6,56	3,39 5,86
Minimum	1	1	1	1
Maximum	7	8	9	9

Test of Homogeneity of Variances

v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00.

Ali vas to moti ali ne

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,553	2	21	,583

ANOVA

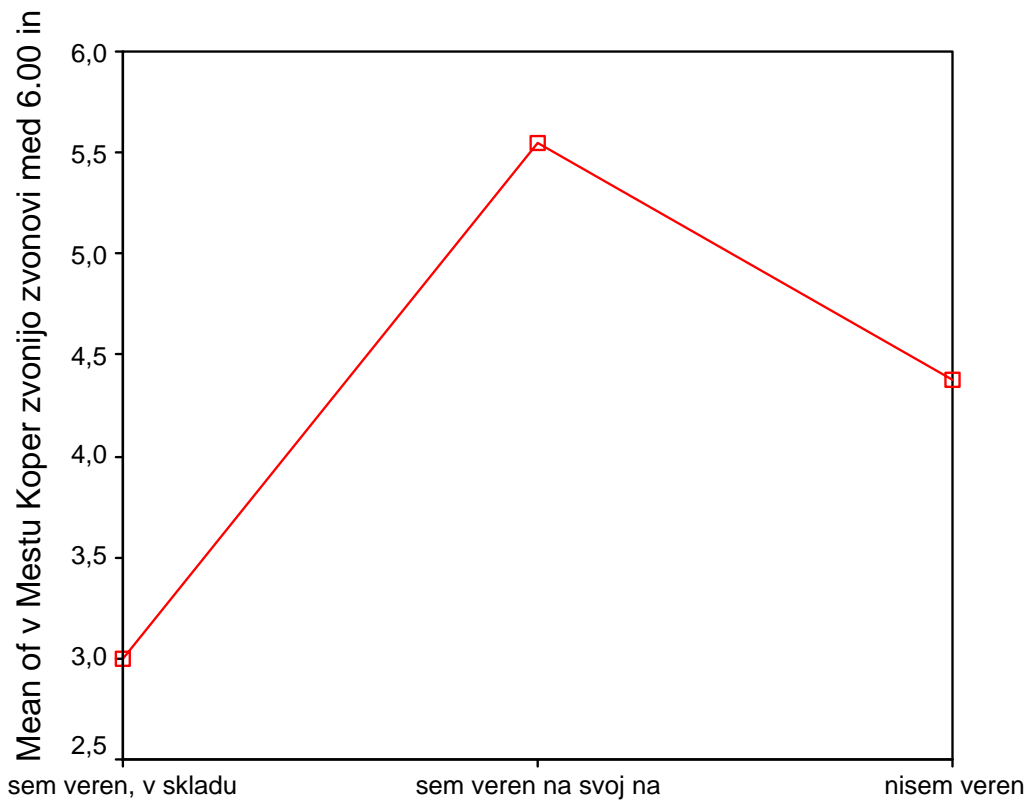
v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	23,023	2	11,511	1,385	,272
Within Groups	174,602	21	8,314		
Total	197,625	23			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: v Mestu Koper zvonijo zvonovi med 6.00 in 22.00. Ali vas to moti ali ne
Bonferroni

(I) Ali zase menite, da ste verni ali ne	(J) Ali zase menite, da ste verni ali ne	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
sem verem, v skladu z naukom vere	sem verem na svoj naèin	-2,55	1,56	,350	-6,59	1,50
	nisem verem	-1,38	1,64	1,000	-5,65	2,90
sem verem na svoj naèin	sem verem, v skladu z naukom vere	2,55	1,56	,350	-1,50	6,59
	nisem verem	1,17	1,34	1,000	-2,31	4,66
nisem verem	sem verem, v skladu z naukom vere	1,38	1,64	1,000	-2,90	5,65
	sem verem na svoj naèin	-1,17	1,34	1,000	-4,66	2,31

Ali zase menite, da ste verni ali ne

Ugotavljanje povezanosti med (ne)pripadnostjo veroizpovedi in odnosu do pomena zvonov znotraj Rimokatoliške cerkve:

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta način opozarjanja nase zdi * Ali zase menite, da ste verni ali ne	39	78,0%	11	22,0%	50	100,0%

rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi * Ali zase menite, da ste verni ali ne

			Ali zase menite, da ste verni ali ne			Total
			sem verem, v skladu z naukom vere	sem verem na svoj naèin	nisem verem	
Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi	zelo primeren	Count % within Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi % within Ali zase menite, da ste verni ali ne % of Total	1 50,0% 10,0% 2,6%	1 50,0% 5,6% 2,6%		2 100,0% 5,1% 5,1%
	ravno v pravšnji meri primeren	Count % within Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi % within Ali zase menite, da ste verni ali ne % of Total	5 35,7% 50,0% 12,8%	7 50,0% 38,9% 17,9%	2 14,3% 18,2% 5,1%	14 100,0% 35,9% 35,9%
	nepriimeren	Count % within Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi % within Ali zase menite, da ste verni ali ne % of Total	4 17,4% 40,0% 10,3%	10 43,5% 55,6% 25,6%	9 39,1% 81,8% 23,1%	23 100,0% 59,0% 59,0%
	Total	Count % within Rimokatoliška cerkev pripisuje zvonjenju velik pomen. Ali se vam ta naèin opozarjanja nase zdi % within Ali zase menite, da ste verni ali ne % of Total	10 25,6% 100,0% 25,6%	18 46,2% 100,0% 46,2%	11 28,2% 100,0% 28,2%	39 100,0% 100,0% 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,213 ^a	4	,378
Likelihood Ratio	4,802	4	,308
Linear-by-Linear Association	3,947	1	,047
N of Valid Cases	39		

a. 5 cells (55,6%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,51.

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Error ^a	Approx. T ^b	Approx. Sig.
Nominal by	Phi	,329			,378
Nominal	Cramer's V	,232			,378
	Contingency Coefficient	,312			,378
Interval by Interval	Pearson's R	,322	,135	2,071	,045 ^c
Ordinal by Ordinal	Spearman Correlation	,324	,141	2,081	,044 ^c
N of Valid Cases		39			

a. Not assuming the null hypothesis.

b. Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

c. Based on normal approximation.